

Katri Liikkanen

**POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA
JA
LUONTEENVAHVUUKSIEN
TUKEMINEN
VARHAISKASVATUKSESSA
Menetelmäopas**

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosiaalialan koulutus

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Katri Liikkanen
Työn nimi	Positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuuksien tukeminen varhaiskasvatuksessa – menetelmäopas
Toimeksiantaja	Marian Tarha Oy
Vuosi	2022
Sivut	51 sivua, liitteitä 48 sivua
Työn ohjaaja(t)	Lehtori Maija Olli, Marian Tarha Oy:n toimitusjohtaja Maria Vapalahti

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa menetelmäopas Marian Tarha Oy:n työntekijöille positiivisen pedagogiikan toteuttamiseksi ja luontevahvuuksien tukemiseksi. Marian Tarha Oy:n henkilökunta kaipasi työhönsä uusia työkaluja muun muassa myönteisemmän ilmapiirin ja vuorovaikutuksen luomiseen. Tavoitteena oli tehdä selkeä ja helposti ymmärrettävä opas, joka tuo konkreettisia työkaluja ja esimerkkejä positiivisen pedagogiikan toteuttamiseksi.

Opinnäytetyö tehtiin kehittämistyönä konstruktivistisen mallin mukaan. Kehittämismenetelminä käytettiin SWOT-analyysia ja dialogista keskustelua. Suunnitteluvaiheen SWOT-analyysillä selvitettiin Marian Tarha Oy:n työntekijöiden tarpeita menetelmäoppaalle. Analyysissä nousseiden asioiden pohjalta sekä dialogisen keskustelun avulla lähdettiin yhdessä rakentamaan käsitystä siitä, minkälaisia asioita oppaaseen tulee. Dialoginen keskustelu toimi koko kehittämistyön aikana yhtenä kehittämismenetelmänä.

Kehittämistyössä oli mukana Marian Tarha Oy:n työntekijöitä, joiden kanssa tehtiin yhdessä kokeilevaa toimintaa. Toteutusvaiheessa toteutetulla kokeilevalla toiminnalla tuotiin erilaisia positiivisen pedagogiikan ja luontevahvuuksien menetelmiä konkreettisesti osaksi lapsiryhmän toimintaa. Tällä haluttiin tehdä kehittämistyöstä toisia osallistava ja refleктоiva kokonaisuus. Kokeileva toiminta mahdollisti lisäksi sen, että valmiissa oppaassa olevat menetelmät olivat todettu toimiviksi ja parhaiten Marian Tarha Oy:n toiveita ja tarpeita palveleviksi. Kehittämistyön lopussa arvioitiin yhdessä sen kokonaisuutta ja siitä syntyneitä opasta.

Valmis opas sisältää pienet teoreettiset osuudet positiivisesta pedagogiikasta, luontevahvuuksista ja vuorovaikutuksesta. Oppaan menetelmät koostuvat erilaisista vuorovaikutuksen keinoista haastavissa kasvatustilanteissa, erilaisista menetelmistä luontevahvuuksien tukemiseksi sekä erilaisista positiivisen pedagogiikan menetelmistä.

Asiasanat: varhaiskasvatus, positiivinen pedagogiikka, vuorovaikutus

Degree title	Bachelor of Social Services
Author (authors)	Katri Liikkanen
Thesis title	Positive pedagogy and supporting character strengths in early childhood education – a Method guide
Commissioned by	Marian Tarha
Time	2022
Pages	51 pages, 48 pages of appendices
Supervisor	Maija Olli, Maria Vapalahti

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to produce a method guide about positive pedagogy and character strengths for Marian Tarha. Marian Tarha is an early childhood education and care centre. The employees of Marian Tarha wanted new tools for their work, for example how to provide more positive ambience and more positive interaction. The objective of the thesis was to create an intelligible guide which would provide concrete tools and examples for implementing positive pedagogy.

This thesis was a development work according to the constructivist model. A SWOT-analysis and dialogic discussion were used as development methods. The aim of the SWOT-analysis was to investigate the needs of the employees of Marian Tarha for the method guide. The dialogic discussion served as one development method during the entire development work.

The employees of Marian Tarha were involved in the development work. Different methods of positive pedagogy and character strengths were tested with the children at Marian Tarha. The purpose of this was to make the methods concrete in the activities of the children's group. The purpose of testing the methods was to make the development work inclusive and reflective of others. Testing enabled that the methods were detected functioning in complete guide. Moreover, it enabled the methods served the wishes and needs of Marian Tarha.

The complete guide contains small theoretical sections of positive pedagogy, character strengths and interaction. The methods in the guide consist of various means of interaction in challenging educational situations, various methods for supporting character strengths, and various methods of positive pedagogy.

Keywords: early childhood education and care, positive pedagogy, interaction

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	MENETELMÄOPPAAN LÄHTÖKOHTA	8
2.1	Toimeksiantaja	9
2.2	Tavoitteet ja rajaaminen	10
2.3	Kohderyhmä	10
3	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	11
3.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	11
3.2	Positiivinen psykologia	12
3.3	Positiivinen pedagogiikka	13
3.4	Luontenvahvuudet	19
4	OPINNÄYTETYÖPROSESSI	22
4.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	22
4.2	Kehittämismallina toimii konstruktivistinen malli	23
5	MENETELMÄOPPAAN TOTEUTTAMINEN	24
5.1	Aloitussvaihe	24
5.2	Suunnitteluvaihe	26
5.3	Esivaihe ja työstövaihe	31
5.4	Tarkistusvaihe ja viimeistelyvaihe	41
5.5	Valmis menetelmäopas	42
6	POHDINTA.....	44
6.1	Eettisyys ja luotettavuus	44
6.2	Arviointi	45
6.3	Tavoitteiden toteutuminen	48
6.4	Ammatillisen kasvun ja oman oppimisen arviointi	50
6.5	Jatkokehittäminen	51
	LÄHTEET	52

LIITTEET

Liite 1. Menetelmäopas

Liite 2. Tietosuojaseloste

Liite 3. Vanhempien saatekirje

Liite 4. Työntekijöiden suostumuslomake

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) korostetaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen tukemista varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen arvoperustassa lapsen etu on ensisijainen ja lasten tuleekin saada tulla kohdelluksi ainutlaatuisina ja arvokkaina yksilöinä. Varhaiskasvatuksen tulee myös turvata lasten oikeus tulla kuulluksi ja nähdyksi, sekä ymmärretyksi omana itsenään. Varhaiskasvatuksessa tulee antaa kannustavaa palautetta sekä mahdollisuus lapselle rakentaa käsitystä itsestään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 16, 19–21, 38.)

Teen opinnäytetyönäni positiivisen pedagogiikan ja luontevahvuuksien tukemisen menetelmäoppaan Marian Tarha Oy:n työntekijöille. Menetelmäopas tuo konkreettisia työkaluja ja esimerkkejä henkilökunnalle siitä, miten positiivista pedagogiikkaa voi tuoda pysyvänä osana varhaiskasvatuksen työtä. Työskentelen itse Marian Tarha Oy:n toisessa yksikössä, ja tarve menetelmäoppaalle syntyi yhteisten keskusteluiden kautta. Henkilökunta kertoi, että arjen haasteet ja hektisyys olivat saaneet sen tarkastelemaan omia kasvatuseriaatteitaan omassa työssään. Henkilökunta kaipasikin sen seurauksena uusia työkaluja myönteisemmän ilmapiirin ja vuorovaikutuksen luomiseen. Ehdotin heille, että voisin tehdä heille oppaan positiivisesta pedagogiikasta, josta he saisivat kaipaamiaan työkaluja. Toimeksiantaja ja työntekijät ilahtuivat tuomastani kehittämisajatuksista, ja halusivat yhdessä lähteä kehittämään toimintaa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2022) nousee esille paljon positiiviseen pedagogiikkaan liittyviä aihealueita, vaikka se ei varsinaisesti pohjautukaan positiiviseen pedagogiikkaan. Näitä aihealueita ovat muun muassa myönteisten oppimiskokemusten mahdollistaminen, turvallisen ja myönteisen oppimisilmapiirin tarjoaminen, lasten yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja lapsen osallisuuden varmistaminen. Positiivinen pedagogiikka antaa myös varhaiskasvatuksen työntekijöille erilaisia työkaluja, joilla voidaan tukea lapsen hyvinvointia erilaisten pedagogisten ratkaisujen avulla. (Ranta 2021, 20–21; Leskisenoja 2019, 39.)

Aiemmat tutkimukset positiiviseen pedagogiikkaan liittyen osoittavat, että positiivisen pedagogiikan menetelmistä on hyötyä jo varhaiskasvatusikäisten lasten kanssa. Vuorinen (2022) selvittää väitöskirjassaan oppilaiden henkilökohtaisten vahvuuksien käytön yhteyttä onnellisuuteen. Vaikka väitöskirja pohjautuu koulumaailmaan, selvittää se myös varhaiskasvatuksen näkökulmaa, jossa pääpaino on muun muassa myötätunnon opettamisessa lapsille. Vuorinen toteaaakin, että lasten luontevahvuuksien tietämyksen lisääminen edistää heidän hyvinvointiaan. Hän kirjoittaa, että vahvuusperustaista pedagogiikkaa tulisi harjoittaa jo varhaiskasvatuksessa, sillä varhaiskasvatuksen rooli pienten lasten hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa on merkittävä. (Vuorinen 2022, 6, 49.)

Rannan (2020) tekemässä väitöskirjassa selviää, että myönteisellä oppimisympäristöllä ja -ilmapiirillä on suuri merkitys ja vaikutus lasten oppimiseen ja motivaatioon harjoitella tarvittavia taitoja. Vaikka positiivisen pedagogiikan tuomat menetelmät tukevat kaikkia varhaiskasvatuksen lapsia, niin se antaa merkittäviä työkaluja erityistä tukea tarvitsevien lasten tukemiseen ja hyvinvointiin. Väitöskirjassa tulee esille, miten vaihtelevasti positiivista pedagogiikkaa toteutetaan varhaiskasvatuksessa. Rannan tekemä tutkimus tuokin arvokasta tietoa siitä, kuinka varhaiskasvatuksen opettajat voivat kehittää toimintaansa positiivisen pedagogiikan sisältöihin perustuvaa toimintaansa. Ranta arvelee tutkimuksensa tuloksista olevan hyötyä muun muassa päiväkodeissa tapahtuvan pedagogisen toiminnan kehittämiseen. (Ranta 2020, 1, 157, 162.)

Opinnäytetyöni menetelmäopas syntyy kehittämistyönä, jossa on mukana oman ryhmäni työntekijät. Ryhmäni työntekijöihin kuuluu varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja sekä varhaiskasvatuksen ryhmäavustaja. Kehittämistyön yhtenä vaiheena on kokeileva toiminta, mikä antaa kaikille mahdollisuuden osallistua. Osallistumisen kautta myös työntekijät saavat mahdollisuuden kehittyä itse ammatillisesti. Valmiin oppaan myötä koko Marian Tarha Oy:n työntekijät saavat ammatillisen kehittymisen mahdollisuuden.

Kun työntekijät lisäävät omiin toimintatapoihinsa positiivisen pedagogiikan menetelmiä, tukee se jatkossa varhaiskasvatuksessa olevien lasten hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kehitystä. Hyvän huomaaminen ja luontevahvuuksien

tunnistaminen parantaa lasten minäkuvaa ja itsetuntoa, joka antaa tukea hyvinvointiin pitkälle elämässä.

Positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuuksien huomaaminen tukevat myös varhaiskasvatuksen työntekijöitä tunnistamaan paremmin kaikkien lasten vahvuuksia ja auttaa näin ollen myös lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisessa. Baker ym. (2017) kirjoittavatkin tutkimuksessaan, että vaikka varhaiskasvatuksen erilaiset asiakirjat velvoittavat keskittymään lasten hyvinvointiin, on työkaluja laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamiseen olemassa melko vähän. Positiivisen psykologian ja positiivisen pedagogiikan tutkimusten tuominen osaksi varhaiskasvatustyötä onkin siksi ajankohtaista ja välttämätöntä. (Baker ym. 2017, 1.)

2 MENETELMÄOPPAAN LÄHTÖKOHTA

Menetelmäopas sai alkunsa yhteisten keskusteluiden kautta Marian Tarha Oy:n työntekijöiden ja toimeksiantajan kanssa. Aloitin työni Marian Tarha Oy:ssä alkuvuodesta 2022 ja pian tuli ilmi, että henkilökunta oli toivonut uusia toimintatapoja työhönsä lapsiryhmään. He olivat alkaneet pohtimaan, millä keinoin muun muassa vuorovaikutusta voitaisi saada myönteisemmäksi. Tarutin ajatukseen ja ehdotin heille, että voisin tehdä heille oppaan positiivisen pedagogiikan menetelmistä. Oma kiinnostukseni positiivista pedagogiikkaa kohtaan oli jo olemassa, ja olinkin innoissani, että myös toimeksiantaja ja työntekijät kiinnostuivat aiheesta. Näin sain myös mahdollisuuden kehittyä itse ammatillisesti.

Menetelmäoppaan tarkoitus on antaa Marian Tarha Oy:n työntekijöille työkaluja positiivisen pedagogiikan toteuttamiseksi sekä lasten luontevahvuuksien löytämiseksi ja tukemiseksi. Opas sisältää konkreettisia esimerkkejä tukioista ja menetelmistä, joita voi toteuttaa sekä arkipäiväisiä tilanteita, joissa positiivista pedagogiikkaa voi tuoda esille muun muassa puheessa ja vuorovaikutuksessa.

Menetelmäoppaan sisällön on tarkoitus tukea koko Marian Tarha Oy:n työntekijöiden työtä lasten parissa. Kehittämistyö on tehty oman ryhmäni työntekijöi-

den kanssa, joiden kanssa olemme yhdessä pohtineet ja analysoineet tarpeita, joihin oppaalla halutaan vastata. Henkilökunta kaipasi työkaluja myönteisempään vuorovaikutukseen ja ilmapiiriin, sekä erilaisia menetelmiä lasten kanssa toimimiseen positiivisemmin. Teimme kokeilevaa toimintaa, jonka avulla selvitimme, kuinka hyvin oppaaseen tulevat menetelmät toimisivat. Valmis opas tulee lopulta koko Marian Tarha Oy:n käyttöön.

Menetelmäopas auttaa kasvattajia siinä, että he pystyvät tekemään jokapäiväisesti tietoista työtä sen eteen, että hyvään keskittymisestä tulisi automaattista. Marian Tarha Oy:n työntekijät kertoivat, ettei omassa lapsuudessa tunnettu positiivista pedagogiikkaa, ja siksi vaatii enemmän omien asenteiden, tietojen ja taitojen työstämistä, jotta omaa kasvatustyyliä voi kehittää ja muuttaa. Siksi oppaan tuomien menetelmien tulee olla sellaisia, että ne pystyvät helposti jäämään osaksi jokapäiväistä arkea, ja että ne houkuttavat kasvattajia lisäämään positiivista pedagogiikkaa päiväkodin arkeen.

2.1 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Marian Tarha Oy. Marian Tarha Oy tuottaa yksityisiä varhaiskasvatuspalveluja Haminan Husulassa. Yrityksen toimitusjohtajana ja päiväkodin johtajana toimii Maria Vapalahti. Yrityksellä on kaksi päiväkotiyksikköä, jotka sijaitsevat lähellä toisiaan, Leiritien päiväkotit ja Marinkujan päiväkotit. Yhteensä varhaiskasvatuspaikkoja yrityksellä on noin 65 paikkaa.

Marian Tarha Oy:n rahoitus muodostuu pääsääntöisesti Haminan kaupungin maksamasta palvelusetelistä ja vanhempien maksamasta hoitomaksusta. Leiritien päiväkodissa on oma keittiö, jossa emäntä valmistaa kotiruokaa molempiin yksiköihin. Lisäksi yrityksellä on oma laitosapulainen, joka huolehtii lapsiryhmässä avustamisesta sekä päiväkodin siisteydestä.

Marian Tarha Oy:n toiminta-ajatuksena on laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut, jonka toiminnassa tärkeimpänä on lapsi. Pedagogisessa toiminnassa näkyy lasten ja huoltajien osallisuus, leikkiä unohtamatta. Marian Tarha Oy:n toiminta painottuu liikuntaan ja luontoon, joihin monipuoliset toimintaympäristöt antavat hyvät mahdollisuudet.

2.2 Tavoitteet ja rajaaminen

Tavoitteeni opinnäytetyölleni on, että toimeksiantaja saa työpaikalleen käyttöön positiivisen pedagogiikan menetelmiä. Opinnäytetyö tehdään kehittämistyönä, jossa oman ryhmäni työntekijät ovat vahvasti mukana. Tavoitteena on myös saada lopuksi kasaan opas, joka antaa selkeän ja helposti ymmärrettävän käsityksen siitä, mitä positiivinen pedagogiikka on ja miten sitä voidaan tuoda esille varhaiskasvatuksen toiminnassa.

Tavoitteena on myös, että opas vastaa Marian Tarha Oy:n tarpeita, eli siinä kuvatut menetelmät ja muut positiivisen pedagogiikan tavat ovat sellaisia, mihin henkilökunta itse on toivonut lisää tietoa tai keinoja. He toivoivat muun muassa, että saisivat konkreettisia esimerkkejä positiivisen pedagogiikan toimintatavoista, luontevahvuuksien tunnistamisesta ja vahvuussanaston käytöstä. He toivovat myös, että opas sisältäisi valmiiksi saatavia materiaaleja niin, että ne olisivat sieltä helposti saatavilla. He toivovat myös vuorovaikutuksen tapoihin lisää tietoa. Aiheen rajaaminen tapahtuukin kehittämistarpeiden pohjalta eli työntekijöiden esille tuomista kehittämistarpeista ja aihealueista.

Pitkän tähtäimen tavoitteena työlleni on, että positiivisen pedagogiikan menetelmäopas ja sieltä saatu tieto jäisi pysyvään käyttöön Marian Tarha Oy:lle. Pitkän tähtäimen tavoitteena on myös, että oppaan tuomat menetelmät tukisivat lasten hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kehitystä niiden jäädessä pysyvään käyttöön. Pitkän tähtäimen tavoitteet ovat sellaisia, joiden toteutuminen tulee näkyväksi vasta pidemmän ajan jälkeen, eikä opinnäytetyön prosessin lopussa niitä pystytä arvioimaan.

2.3 Kohderyhmä

Pääkohderyhmänä ja hyödynsaajina ovat Marian Tarha Oy:n työntekijät. He saavat uusia työkaluja työhönsä oppaan myötä. Nämä työkalut auttavat heitä toimimaan työssään positiivisen pedagogiikan mukaisesti.

Tulevaisuudessa kohderyhmänä ja hyödynsaajina ovat myös päiväkodin lapset. Kun työntekijät keskittyvät hyvän huomaamiseen, vuorovaikutuksen laatuun, sekä lasten luontevahvuuksien tunnistamiseen, lisää se lasten hyvinvointia ja tukee heidän kokonaisvaltaista kehitystään ja oppimista.

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) on varhaiskasvatukseen perustuva, Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys siitä, kuinka varhaiskasvatusta toteutetaan. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee lisäksi laatia valtakunnalliseen suunnitelmaan perustuen paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka toimii varhaiskasvatuksen työntekijöiden työtä ohjaavana asiakirjana. Tämän lisäksi varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan myös oma varhaiskasvatussuunnitelma. Tämä suunnitelma on pohjana varhaiskasvatuksen suunnitelmalliselle ja tavoitteelliselle toiminnalle. Pedagogisen toiminnan tavoitteena on tukea lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Siksi onkin tärkeää tuntee muun muassa lapsen kehitys ja osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja yksilölliset tarpeet. Näiden tulee näkyä myös lapsen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 7–11, 38; Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540, 21. §, 22. §, 23. §.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lapsen iän ja kehityksen mukaisesti. Lisäksi varhaiskasvatukseen tulee varmistaa oppimista edistävä ja turvallinen kasvuympäristö sekä lasta kunnioittava toimintatapa. Sensitiivinen ja osaava varhaiskasvatuksen henkilökunta tukee lasten hyvinvointia arvostamalla lasta ja kuuntelemalla häntä sensitiivisesti. (Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540 3. §; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 16; Kronqvist 2020, 12.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) nostavat myönteisten tunnekokemusten sekä vuorovaikutussuhteiden edistävän lapsen oppimista. Vuorovaikutuksen merkitystä painotetaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Oppimista edistää myös se, että kun lapsi voi hyvin ja kokee olevansa

turvassa, hän oppii parhaiten. Jokaisen lapsen tulee myös saada onnistumisen kokemuksia. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden onkin tärkeää tiedostaa oman toimintansa merkitys siinä, miten lapset omaksuvat varhaiskasvatuksen arvoja, asenteita ja tapoja. Se, miten aikuinen toimii ja on vuorovaikutuksessa, välittyy mallina lapsille. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 22, 29.)

Positiivinen pedagogiikka antaa varhaiskasvatuksen työntekijöille erilaisia työkaluja, joilla voidaan tukea lapsen hyvinvointia erilaisten pedagogisten ratkaisujen avulla. Varhaiskasvatuksessa toteutettavien työtapojen täytyy tukea lapsen kehitystä ja oppimista. Toiminnan tulee rakentua lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti, ja oppimisympäristön voi luoda positiiviseksi ja turvalliseksi, jossa epäonnistumiset sallitaan. Lasten kanssa ollaan vuorovaikutuksessa, jossa on rohkaiseva ja kannustava sävy, sekä tuetaan lasten keskinäisiä suhteita ja sosiaalisia taitoja. (Ranta 2021, 21; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 29.)

Myös lapsen huoltajien kanssa tehty yhteistyö on tärkeää lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta. Esimerkiksi työntekijän tuomat myönteiset ja kannustavat viestit lapsen kehityksestä ja oppimisesta tukevat yhteistyötä ja luovat pohjaa lapsen hyvinvoinnille. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 35–36.)

3.2 Positiivinen psykologia

Positiivinen psykologia tutkii onnellisuutta ja hyvinvointia sekä ajattelua ja käyttäytymistä. Sen tarkoitus on nähdä hyvää ja löytää ihmisestä vahvuudet. Positiivinen psykologia tutkii, miten onnellisuutta ja hyvinvointia voidaan tietoisesti rakentaa. Sen tarkoitus onkin esimerkiksi ohjata lapsia hyvinvointiin, sekä lisätä lasten kukoistusta ja vahvuuksia ja parempia oppimistuloksia. Se myös auttaa itseään ja muita voimaan paremmin. Positiivista psykologiaa on alettu tutkimaan enemmän 2000-luvulla. Sen ensiaskeleita on ollut tuomassa esille professori Martin Seligman. Suomessa positiivisen psykologian ajatusta on ollut tuomassa professori Esa Saarinen, joka on ollut asiassa edellä ai-

kaansa. Hänen ajattelunsa muun muassa kukoistuksen pedagogiikasta on ollut jo 1980-luvulla edustettuna. (Uusitalo-Malmivaara 2015, 18–19, 24; Avola & Pentikäinen 2020, 24–26.)

Positiivinen psykologia painottuu myönteisyyteen sekä voimavaraperustaan. Se tutkii ihmisyyden niitä puolia, jotka tekevät meistä onnellisia, hyvinvoivia ja menestyviä. Erityisesti positiivisten tunnetilojen kokeminen koetaan tärkeänä positiivisessa psykologiassa, sillä ne vaikuttavat muun muassa ihmisen sykkeen pienenemiseen sekä sydänkohtausten riskien vähenemiseen. Myönteiset tunnetilat auttavat ihmistä myös pitämään helpommin sosiaalisia kontakteja yllä. (Uusitalo-Malmivaara 2015, 21; Leskisenoja 2019, 17; Avola & Pentikäinen 2020, 25.)

Niin sanottu perinteisen psykologian lähtökohta on ollut tutkia asioita, jotka vaikuttavat terveytemme heikentävästi. Psykologiassa ollaan tietoisia muun muassa ahdistuksen, masennuksen ja aggressiivisuuden tekijöistä. Kielteisiin ajatuksiin onkin kiinnitetty enemmän huomiota ja ongelmakeskeinen lähestyminen on ollut luonnollista. Psykologiassa on tutkittu sitä, miten tietyistä terveyttä heikentävistä asioista, esimerkiksi mielenterveyssairauksista, voidaan parantua. Pelkän pahoinvoinnin poistaminen ei kuitenkaan ole riittävä siihen, että ihminen voisi voida hyvin. Taka-alalle onkin jäänyt se, mitkä asiat tekevät ihmisistä onnellisia ja tuottavat heille hyvää. Positiivinen psykologia keskittyy siihen, miten hyvinvointia ja onnellisuutta voidaan ylläpitää, jotta erilaisilta terveyttä heikentäviltä asioilta voidaan välttyä. Hyvinvointitaidot edistävät ihmisen kykyä selviytyä elämän ongelmista ja auttavat elämään kukoistavaa elämää. (Avola & Pentikäinen 2020, 26; Ojanen 2014, 10; Baker ym. 2017, 3; Yrttiahio & Posio 2021, 55–56.)

3.3 Positiivinen pedagogiikka

Positiivinen pedagogiikka on tieteeseen ja positiiviseen psykologiaan pohjautuva kasvatussuuntaus. Positiivisen psykologian ensiaskeleita tutuiksi tuonut Martin Seligman on positiivisen pedagogiikankin taustalla. Hän halusi tuoda muun muassa kouluihin enemmän hyvinvointitaitojen opetusta lapsille, sillä maailman mielenterveyden tila oli huolestuttavalla tasolla. Positiivisella peda-

gogiikalla ja hyvinvointitaidoilla on tutkittu yhteys erilaisten mielenterveys sairauksien ehkäisyssä. Sittemmin positiivinen pedagogiikka on siirtynyt myös muun muassa varhaiskasvatukseen. (Avola & Pentikäinen 2020, 24, 26, 30; Leskisenoja 2019, 23.)

Positiivisella pedagogiikalla sekä lasten sosioemotionaalisen kehityksen ja lasten vahvuuksien tukemisella varhaiskasvatuksessa pystytään tukemaan heidän hyvinvointiaan ja sitä kautta ehkäisemään lasten mielenterveyden häiriöitä. Erilaiset lasten käyttäytymisen ongelmat ovatkin merkki siitä, että lasten sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja on merkittävää tukea ja edistää. Varhaiskasvatuksella on tässä tärkeä merkitys, sillä tuomalla positiivista pedagogiikkaa varhaiskasvatukseen, voidaan lasten sosioemotionaalisia taitoja ja vahvuuksia tukemalla ja huomioimalla helpottaa lasten yksilöllistä hyvinvointia, onnellisuuden tunnetta ja itsensä toteuttamista. (Shoshani & Slone 2017, 2; Ahonen 2017, 29–30.)

Positiivisen pedagogiikan tarkoituksena on kasvattaa onnellisia, tasapainoisia ja hyvinvoivia lapsia, sekä tukea heidän oppimistaan. Se onnistuu muun muassa aidolla välittämällä ja hyvään keskittymällä. Myös antamalla lapselle mahdollisuus tunteidensa ja kokemustensa ilmaisuun, itsensä toteuttamiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen tuetaan lapsen hyvinvointia ja mahdollisuutta oppimiseen. Positiivinen pedagogiikka näkyy ihmisen tavassa toimia, puhua ja olla vuorovaikutuksessa. Se onkin saanut hyvän jalansijan suomalaisissa kasvatusinstituutioissa ja on tekemässä pysyvää toimintamallia kouluihin ja päiväkoteihin. Positiivinen pedagogiikka tarvitsee kuitenkin sen periaatteiden omaksumista muun muassa teorian kautta, jotta ammattilaiset ymmärtävät sen tarkoituksen ja merkityksen, ja voi näin hiljalleen tulla osaksi heidän ajatteluaan ja toimintamallejaan. (Leskisenoja 2019, 7, 9, 13; Kumpulainen ym. 2015, 225, 227.)

Jotta positiivisen pedagogiikan saa pysyväksi suuntaukseksi varhaiskasvatukseen, tarvitsee se taustalle vahvan teorian. Positiivisella psykologialla ja positiivisella pedagogiikalla on useitakin teorioita, mutta ehkä vahvimpana niistä ja tunnetuimpana on PERMA-teoria. PERMA-teoria on Martin Seligmanin kehittämä teoria, jossa hyvinvointi muodostuu viidestä erillisestä elementistä. Niitä

ovat myönteiset tunteet (positive emotions), sitoutuminen (engagement), ihmissuhteet (relationships), merkityksellisyyden kokemukset (meaning) ja saavuttaminen (accomplishment). Nämä elementit toimivat kukoistuksen hyvinvointimallina. (Leskisenoja 2019, 14; Yrttiaho & Posio 2021, 72; Avola & Pentikäinen 2020, 96–97.)

Tämän teoreettisen viitekehyksen teoreettisena pohjana onkin käytetty paljon PERMA-teorian elementtejä. Ne kulkevat tekstissä yhdessä, jolloin lasten hyvinvoinnin eri osa-alueita voidaan tukea samanaikaisesti. PERMA-teoriassa on paljon yhteyksiä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) eri periaatteisiin ja sen toimintatavat istuvat varhaiskasvatukseen hyvin (Leskisenoja 2019, 64).

Positiivisen pedagogiikan erilaiset menetelmät tukevat niin lapsia kuin aikuisiakin. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa tulee esille PERMA-teoriankin mukaisesti muun muassa hyvän huomaamisena, vahvuuksien tunnistamisena sekä onnistumisten näkemisenä ja sanoittamisena arjessa. Onnistumisen kokemukset ja niiden näkyväksi tekeminen vahvistavat lasten kokemusta siitä, että he voivat saavuttaa itselleen tärkeitä asioita. Lapsi saa onnistumisistaan paljon mielihyvää, iloa ja muita myönteisiä tunteita. Kaiken perustana positiiviselle pedagogiikalle on aikuisen oma hyvinvointi ja tietoinen olemus siitä, että nämä toteutuvat. Koska hyvinvointia vahvistetaan muun muassa esimerkin voimalla, on kasvattajan omalla hyvinvoinnilla ja asenteella erittäin iso merkitys. Positiivisessa pedagogiikassa onkin tärkeää keskittyä myös henkilökunnan hyvinvointiin, sillä lasten sosiaalinen, henkinen ja fyysinen hyvinvointi on yhteydessä kasvattajien kykyihin tukea heitä. (Avola & Pentikäinen 2020, 32–34; Leskisenoja 2019, 9, 40, 51, 183–186; Baker ym. 2017, 3–4.)

Positiivisen pedagogiikan käsite perustuu lapsesta aktiivisena toimijana ja merkitysten rakentajana. Se myös tuo keskiöön lapsen osallisuuden, vahvuudet ja myönteiset tunteet. Sen sijaan, että kasvatustoiminnan lähtökohtana on riskien kartoittaminen, positiivinen pedagogiikka tarkastelee asioita, jotka kannattelevat lapsia ja ovat lapsille mielekkäitä sekä saavat lapset tuntemaan oppimisen iloa. Päiväkodeissa ja esikouluissa on keskitytty usein lasten hyvinvoinnin ja oppimisen puutteisiin ja niitä heikentäviin tekijöihin. Vähemmälle

huomiolle onkin jäänyt lasten vahvuuksien ja voimavarojen tarkastelu. Vastoinikäymisiä ja vaikeuksia ei kuitenkaan jätetä huomiotta, vaan niitä lähestytään positiivisessa näkökulmassa. (Kumpulainen ym. 2014, 224–225, 228; Leskisenoja 2019, 39; Ranta 2021, 8, 20; Kangas ym. 2021, 68–69.)

Leskisenojan (2019) kokemuksen mukaan päiväkoteihin on myös jäänyt elämään toimintatapoja ja asenteita, joita positiivisen pedagogiikan avulla voidaan muuttaa enemmän tähän päivään sopiviksi. Varhaiskasvatuksen työntekijät voivat esimerkiksi rakentaa oppimisympäristön lasten tarpeisiin sopivaksi sekä auttaa lapsia tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja tunteitaan. (Leskisenoja 2019, 39; Ranta 2021, 8, 20.)

Positiivisessa pedagogiikassa lapselle annetaan mahdollisuus havainnoida omaa elämäänsä sekä kykyä tunnistaa hänelle iloa ja hyvää oloa tuovat asiat. Lasta tuetaan luottamaan omiin kykyihinsä sekä tuntemaan itsensä rakastetuksi ja hyväksytyksi. Nämä voivat auttaa siinä, että myönteiset tunteet kasvattavat mahdollisuutta hyvinvointiin myös tulevaisuudessa. Ne voivat myös auttaa lasta sietämään paremmin pettymyksiä ja muita negatiivisia tunteita. Hyvinvoivina ja onnellisina lapset myös ovat muun muassa hyvätahtoisempia ja ystävällisiä, sinnikkäitä ja yhteistyökykyisiä. (Kumpulainen ym. 2014, 232–233; Leskisenoja 2019, 22; Ranta 2021, 20.)

Positiivisessa pedagogiikassa annetaan lapselle mahdollisuus dokumentointiin asioista, jotka tuottavat hänelle iloa ja hyvää oloa. Dokumentoinnin avulla hänellä on myös mahdollisuus pohtia omaa elämäänsä toisten kanssa. Tämä auttaa muita ymmärtämään lasta ja lapsen elämää lapsen näkökulmasta. Se auttaa myös aikuisia tunnistamaan asioita, jotka ovat lapselle tärkeitä ja tuottavat lapselle hyvää oloa. Kun piirustuksia laitetaan esille, niitä voidaan yhdessä tutkia. Lapsi saa näin mahdollisuuden kertoa omasta elämästään, ja se voi auttaa lapsiryhmän lapsia huomaamaan, että heillä on yhteisiä kiinnostuksen aiheita. Se puolestaan tukee merkityksellisyyden, yhteisöllisyyden ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Sosiaaliset suhteet vaikuttavatkin merkittävästi lasten hyvinvointiin. (Kumpulainen ym. 2014, 228–229, 232–233; Ranta 2021, 20; Leskisenoja 2019, 150–155.)

Jotta lapsen saa sitoutumaan toimintaan, on lämpimät ihmissuhteet ja myönteinen ilmapiiri tärkeää. Toiminnan tulee olla lapselle mieleistä ja motivoivaa ja lapsen ideoihin ja kiinnostuksen kohteisiin on tärkeää tarttua. Lasten leikkilanteita voidaan käyttää hyödyksi, sillä leikki auttaa usein lapsia sitoutumaan. Aikuiselta vaaditaan myös joustoa omista suunnitelmistaan. (Leskisenoja 2019, 93–95.)

Leskisenoja (2019, 7–8) kirjoittaa, että positiivisen pedagogiikan kautta varhaiskasvatukseen saadaan lisää aitoa välittämistä ja enemmän hyvää, joiden kautta lapsi pystyy kasvamaan onnellisena, tasapainoisena ja hyvinvoivana. Positiivinen pedagogiikka lisää myönteistä ja vahvuusperustaista toimintaa ja se lisää lasten hyvinvoinnin lisäksi myös työntekijöiden jaksamista ja työhyvinvointia. Välittävät ihmissuhteet ovatkin yksi positiivisen pedagogiikan tärkeimpiä elementtejä. Kun aikuinen on lasta kohtaan myönteinen, kannustava ja arvostaa ja pitää huolta lapsesta, tuntee lapsi itsensä tärkeäksi ja arvokkaaksi. Lapsen kohtaaminen, jossa lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi on välittävän kasvattaja ydintä. Positiivisen pedagogiikan ja vuorovaikutuksen laadun avulla voidaan vastata myös haastaviin kasvatustilanteisiin ratkaisukeskeisesti ja sensitiivisesti, jossa myös lapsen kokemus ja näkökulma ovat tärkeitä. (Leskisenoja 2019, 112–113; Avola & Pentikäinen 2020, 72; Ranta 2021, 70–72.)

Yhteistyö lapsen huoltajien kanssa on tärkeä osa positiivista pedagogiikkaa. Lapsen hyvinvointia tukee entisestään se, että lapsen huoltajat tuovat omaa tuntemustaan lapsesta ja varhaiskasvatuksen työntekijät tuovat lisäksi omaa asiantuntemustaan esille. Varhaiskasvatuksen työntekijät avaavat huoltajille heidän lapsensa kehityksen ulottuvuuksia ja mahdollisuuksia. He tukevat huoltajia hyvän näkyväksi tekemisessä muun muassa kiinnittämällä huomion lapsen hyviin ominaisuuksiin. Myönteiset viestit lapsen hakutilanteessa tukevat sitä, että huoltajat saavat myös viestin siitä, että lapsen päivään on mahtunut paljon onnistumisia ja myönteisiä tapahtumia. Näin huoltajan luottamus siitä, että oma lapsi voi hyvin ja on hyväksytty ja merkityksellinen lapsiryhmän jäsen päiväkodissa, vahvistuu. (Kumpulainen ym. 2015, 230; Leskisenoja 2019, 128–130; Ranta 2021, 41–44.)

Leskisenoja (2019) toteaa kirjassaan lämpimien, myönteisten ja turvallisten ihmissuhteiden olevan merkityksellisin ja välttämätön edellytys lapsen tasapainoiselle kehitykselle. Positiivisen pedagogiikan periaatteet tulevat parhaiten näkyväksi ihmissuhteissa ja vuorovaikutustilanteissa. Aikuisen ja lapsen välinen suhde on merkityksellinen, sillä lapsi rakentaa omaa minäkuvaansa sen varaan, miten muut ovat vuorovaikutuksessa hänen kanssaan. Varhaiskasvatuksen työntekijän tulee säännöllisesti arvioida ja reflektoida omaa toimintaansa, jotta voi antaa lapselle merkityksellisyyden kokemuksia ja vahvistaa lapsen itsetuntoa. (Leskisenoja 2019, 88, 111; Ranta 2021, 21, 63; Ahonen 2017, 59; Kangas ym. 2021, 86.)

Hyvässä ja sensitiivisessä vuorovaikutuksessa vaaditaan aikuiselta aitoa läsnäoloa, jossa sekä lapsen että asian arvostus ja myönteisyys korostuvat. Aikuisen omalla olemuksella sekä ilmeillä ja eleillä on myös vaikutusta, millaista vuorovaikutus on. Hyvässä vuorovaikutuksessa aikuinen menee alas lapsen tasolle, sekä kyselee, kuuntelee ja kiinnostuu lapsen asioista. Aikuinen antaa lapsen puhua loppuun, sekä kunnioittaa ja kannustaa lasta. Aikuisella on myös herkkyys tunnistaa lapsen aloitteita vuorovaikutukselle sekä lapsen tunnetiloja. Sensitiivinen aikuinen pyrkii myös aidosti ymmärtämään lasta. Ymmärtämistä tukee muun muassa aktiivinen läsnäolo, lapsen kuunteleminen ja lapsituntemus. (Ranta 2021, 57, 59, 61, 69; Avola & Pentikäinen 2020, 218–219; Leskisenoja 2019, 112; Ahonen 2017, 78; Kangas ym. 2021, 85.)

Varhaiskasvatuksen tulee myös edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia sekä luoda turvallinen oppimisympäristö, johon positiivisen pedagogiikan menetelmät antavat hyvät lähtökohdat. Kun lapsi voi hyvin, pystyy hän kehittymään paremmin ja oppimisen edellytykset paranevat. Lapsen hyvinvointi on tärkeä ja keskeinen osa varhaiskasvatusta, joka tukee muun muassa lasten oppimista ja sosiaalisia suhteita. Siksi hyvinvointiin panostaminen onkin erityisen tärkeää. Lisäksi lasten hyvinvointi suojaa mielenterveyden häiriöiltä, kuten masennukselta. (Leskisenoja 2019, 23; Avola & Pentikäinen 2020, 32–33; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 10, 14.)

3.4 Luonteenvahvuudet

Luonteenvahvuudet ovat kehittyviä taitoja, joita voi opetella. Ne ovat ominaisuuksia, joiden kanssa on helppo olla oma itsensä ja jotka tekevät tiettyjen asioiden tekemisen mieleiseksi. Temperamentti on synnynnäinen osa ihmistä, joten se on pysyvä tapa reagoida eri asioihin ja tapahtumiin. Ihmisen luonne kuitenkin muovautuu ympäristönsä vaikutuksesta, johon kuuluu perimän lisäksi kokemukset ja lapsena saatu kasvatus. Jos lapsen temperamentti reagoi uusiin asioihin voimakkaasti, voi luonteenvahvuuksien kautta opetella esimerkiksi itsehillintää. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019, 29, 32; Trogen 2018, 2.)

Lapsuuden kokemukset ja ympäröivä maailma ovatkin merkityksellisiä lapsen luonteenkasvussa. Sosiaalinen vuorovaikutus kehittää lapsen vahvuuksia. Lapsi rakentaakin omaa luonnettaan yhteydessä muihin ihmisiin ja erityisesti vahvistava palaute, ja onnistumiset auttavat lasta tulemaan enemmän tietoiseksi omista kyvyistään ja vahvuuksistaan. Välittävä ja turvallinen vuorovaikutus sekä myötätuntoinen oppimisilmapiiri varmistaa lapsen oikeuden myönteiseen luonteenkasvuun. Luonteenvahvuudet ja niiden käyttö tukevat hyvinvointia. Vahvuudet näkyvät muun muassa siinä, miten lapsi kykenee ongelmanratkaisuun. Lapsi oppii luottamaan omiin kykyihinsä toimia erilaisissa tilanteissa vahvuksiensa avulla ja myönteinen minäkuva vahvistuu. Luonteenvahvuuksilla voidaan tukea positiivisen pedagogiikan PERMA-teorian jokaista elementtiä, sillä ne sisältyvät jokaiseen alueeseen omina pieninä osinaan. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019, 31–32; Kumpulainen ym. 2015, 230; Avola & Pentikäinen 2020, 100.)

Luonteenvahvuuksien tunnistaminen auttaa huomaamaan lapsessa hyvän ja parhaat puolet, se auttaa lasta rakentamaan itseluottamusta ja onnistumisen kokemuksia. Lapsi myös oppii näkemään hyvän ympärillään. Aikuinen auttaa lasta tunnistamaan asioita, joissa hän on hyvä tai joista pitää. Nämä asiat lapsen on helppo ymmärtää hänen vahvuusikseen. Luonteenvahvuudet käsitteenä ei välttämättä ole tullut tutuksi ihmisille, jolloin niitä ei osata tuoda esille niin hyvin. Vahvuusanaston ja -puheen avulla päästään hyvin alkuun luonteenvahvuuksien huomaamiselle. Kun varhaiskasvatuksen työntekijä oppii itse luonteenvahvuuskieltä ja tunnistamaan lapsella vahvuudet, auttaa se myös

lasta tunnistamaan itsessään niitä. Se, miten aikuinen näkee lapsen, vaikuttaa lapseen. Lapset ottavat esimerkkiä aikuisten toiminnasta, joten luontevahvuuksien löytämisessä varhaiskasvatuksen työntekijät ovat avainasemassa. Aikuisen antama kuva lapsesta siirtyy lapselle ominaiseksi ajatukseksi itseltään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 14; Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019, 9–14, 36; Kumpulainen ym. 2015, 234.)

Varhaiskasvatuksen merkitys lapsen pysyvänä ulkopuolisena yhteisönä korostuu, kun kotiolojen mahdollisuudet vastata kasvatuksellisiin haasteisiin eivät aina ole hyvät. Oppiminen ja osaaminen pohjautuvat luonteen ja luontevahvuuksien varaan. Varhaiskasvatuksella onkin suuri mahdollisuus, mutta myös velvollisuus olla kasvattamassa näitä lapsen elämässä. (Uusitalo-Malmivaara 2019, 28–29.)

Luontevahvuuksien tarkastelu keskittyy hyvän huomaamiseen ja kasvattamiseen. Ihmisen mieli on taipuvainen negatiivisille ajatuksille enemmän kuin positiivisille. Negatiiviset kokemukset jäävät myös vahvempina mieleen, ja yhtä negatiivista palautetta kohtaan tarvitaan monen monta positiivista palautetta. Siltikään positiiviset palautteet tai kokemukset eivät aina välttämättä korjaa negatiivisen palautteen vaikutusta ihmisen mielessä. Kun ihmisen mieli on herkkä negatiivisuudelle, se on suuri riski mielenterveyshäiriöille. Siksi on tärkeää pyrkiä keskittymään hyvään, sillä hyvä kasvattaa hyvää ja tukee ihmisen hyvinvointia. Luontevahvuudet lisäävät myönteisiä tunteita ja auttavat myös vaalimaan niitä. Luontevahvuuksien tunnistaminen näkyykin ihmisen tunteissa, käytöksessä ja ajatuksissa, ja auttaa ymmärtämään parhaat puolemmme sekä sen, mikä itsessä on ehjää ja toimivaa. Ne auttavat näin ehkäisemään esimerkiksi masennusta tai stressiä. Luontevahvuudet auttavat meitä suoriutumaan paremmin, sillä vahvuudet tukevat oppimista. (Uusitalo-Malmivaara 2019, 17–19, 32, 36; Avola & Pentikäinen 2020, 100–101.)

Jokaiselle lapselle on tärkeää, että hän saa läheisyyttä, hyväksyntää ja arvostusta. Lapsi voi toimia toistuvien torjunnan kokemusten vuoksi ei-toivotusti ja ajautua pahan kierteeseen, jos hän ei saa käytöksensä takia läheisyyttä ja hyväksyntää. Myönteisten toimintamallien ja ratkaisujen tarjoaminen lapselle onkin parempi vaihtoehto kuin kiellot. Luontevahvuuksilla voidaan vastata on-

gelmatilanteissa ja aikuinen voi olla auttamassa lasta vahvistamaan tilanteessa tarvittavia taitoja. Jokaisesta lapsesta löytyy hyvää, ja sitä onkin tärkeä huomioida. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019, 35–36; Trogen 2018, 8.)

Luontevahvuudet kehittävät myös resilienssiä. Resilienssi eli ihmisen toipumiskyky auttaa häntä selviytymään vaikeista elämäntilanteista. Vuorovaikutuksella on iso merkitys resilienssin kehittymisessä. Hyvän sanoittaminen ja vahvistaminen auttavat kerryttämään positiivisia muistoja. Positiiviset muistot puolestaan auttavat voimaan paremmin ja tukee näin toipumiskykyä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019, 42.)

Jotta luontevahvuudet kasvavat ja jäävät osaksi ihmisen ajattelua, tulee niitä käyttää. Ne auttavat muun muassa kestämaan elämässä vastaan tulevia vastoinkäymisiä ja saavuttamaan hyvinvointia. Ne myös mahdollistavat monille uusille toiminnoille. Luontevahvuuksiin keskittymisen tuleekin olla osa jokapäiväistä elämää. Jotta ne tulisivat osaksi ihmisen arkea, vaaditaan tietoa omista ajattelurakenteista ja muutosta omassa asenteessa. Lisäksi omia puhe- ja käytöstapoja tulee myös pystyä muokkaamaan. Lapsi tulee tietoiseksi omista vahvuuksistaan ja voimavaroistaan, kun aikuinen sanallistaa heille hyvää ja tekee heidät tietoisiksi niistä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019, 66, 69; Avola & Pentikäinen 2020, 101.)

Vahvuussanastoa tuleekin opetella, jotta vahvuuksien näkeminen avautuu. Kun alamme käyttämään vahvuussanastoa, se muokkaa myös hiljalleen ajatteluamme ja huomiomme kohteita. Aikuisen havaitessa vahvuus toiminnassa ja antamalla siitä palaute, lisää se lapsen itseluottamusta ja kannustaa yrittämään. Esimerkiksi kasvattaja voi työssään tuoda enemmän vahvuuspuhetta, jolloin hän poimii lapsen hyviä puolia ja sanoittaa niitä. Esimerkiksi sanomalla ”Olitpa todella sinnikäs, kun jaksoit rakentaa tornin yhä uudelleen, vaikka se oli sinulle vaikeaa” tuo lapselle näkyväksi, että hän on sinnikäs. Vahvuuksia on mahdollisuus lisätä ja kehittää, vaikka kaikilla onkin jo luontaisia vahvuuksia. Vaikka lapsella olisi niin sanottuja heikkouksia, voidaan niitä lähestyä vahvuuksien kautta, esimerkiksi kärsimätön lapsi voi alkaa vahvistaa kärsivällisyyttä. Tällöin keskitytään niihin hetkiin, jolloin lapsi on onnistunut olemaan kärsivällinen ja annetaan lapselle siitä palautetta. Se vahvistaa vahvuutta sekä

heikentää kärsimättömyyttä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019, 71; Avola & Pentikäinen 2020, 101, 110.)

Luontevahvuuksien opettelussa on tärkeää lähteä liikkeelle voimavahvuuksista. Ne ovat vahvuuksia, joita voidaan oppia, opettaa ja käyttää joka päivä. Niitä ovat sinnikkyys, itsesäätely ja myötätunto. Näiden lisäksi jokaisella ihmisellä on olemassa ydinvahvuuksia, joita voi olla 3–7 erilaista. Ne ovat jokaisen yksilöllinen tapa toimia ja ajatella, ja niitä voi tutkia esimerkiksi vahvuuskorttien avulla. Eri luontevahvuudet ovat eri tavalla tärkeitä eri-ikäisille lapsille, esimerkiksi kouluikäisille tai päiväkotikäisille. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019, 76–78; Trogen 2018, 4.)

4 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Tein opinnäytetyöni toiminnallisena opinnäytetyönä. Toiminnallinen opinnäytetyö on kehittämistyötä ja sen tavoitteena on tuottaa esimerkiksi jokin konkreettinen tuotos, kuten opas tai tapahtuma. Sen tavoitteena on palvella kohderyhmää tai toimintaympäristön arjen käytäntöjä. (Kostamo ym. 2022, 11.) Minun toiminnallinen opinnäytetyöni toteutettiin kehittämistyönä, jonka tavoitteena oli tuottaa positiivisen pedagogiikan menetelmäopas. Menetelmäoppaaseen suunniteltiin Marian Tarha Oy:n työntekijöiden toivomia positiivisen pedagogiikan menetelmiä.

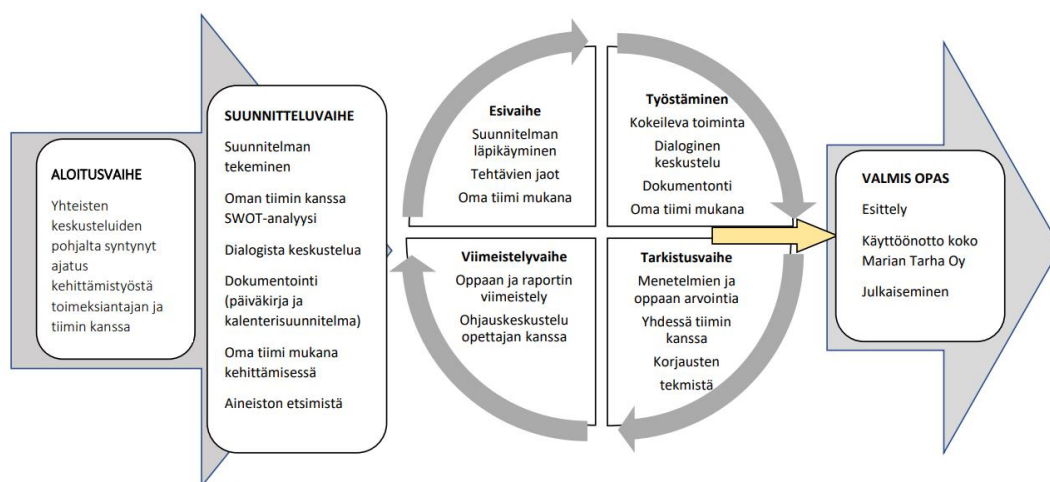
Toiminnallisella opinnäytetyöllä osoitetaan ammatillinen asiantuntijuus kehittäväällä ja tutkimuksellisella otteella. Toiminnallisen opinnäytetyön raportissa kuvataan tuotokseen liittyviä lähtökohtia, valintoja ja ratkaisuja perustellusti. Perustelut pohjautuvat ammatilliseen lähdekirjallisuuteen ja aiempiin tutkimuksiin. (Kostamo ym. 2022, 12.)

Toiminnallisen opinnäytetyön kehittämistyö -prosessia voidaan esitellä erilaisilla kehittämistyön malleilla. Lineaarisen mallin mukaan kehittämistoiminta etenee suoraviivaisesti vaihe kerrallaan. Siinä edetään kaavamaisesti niin, että edellistä vaihetta seuraa aina seuraava vaihe. Linearisessa mallissa ei kuitenkaan kyetä ottamaan mahdollisia prosessin muutostekijöitä huomioon.

Usein kehittämistoiminnassa tulee vastaan muutoksia tai epävarmuustekijöitä, eikä kehittämistyötä pysty toteuttamaan niin etukäteen tarkalla suunnitelmalla. Spiraalimalli antaa kehittämistoiminnalle enemmän tilaa edellisten vaiheiden muutoksille ja arvioinneille. Spiraalimallissa korostuu toiminnan reflektiivisyys, arviointi ja vuorovaikutus, jossa toiminnan eri vaiheet muodostavat kehiä ja limittyvät toisiinsa. (Salonen ym. 2017, 52, 56–66; Toikko & Rantanen 2009, 62–63; Salonen 2013, 14; Kostamo ym. 2022, 15.)

4.2 Kehittämismallina toimii konstruktivistinen malli

Kehittämistyössäni käytin konstruktivistista mallia (kuva 1). Salonen (2013) kuvailee lineaarisen ja spiraalimallin vahvuuksien ja kehittämislogiikan yhdistämistä konstruktivistiseksi malliksi. Mallissa on ajatus siitä, että näissä kahdessa mallissa on enemmän yhtäläisyyksiä kuin eroja. Konstruktivistinen malli tuo lineaarisen mallin suoraviivaisuuteen yhteisöllisyyden ja osallisuuden näkökulmaa, jossa sosiopedagoginen työote ja reflektointi korostuvat. Konstruktivistisessa mallissa toteutuukin kehittämishankkeen huolellinen suunnittelu, vaiheistukset, toiminnassa oppiminen, osallisuus, tutkimuksellinen kehitysote ja monipuolinen menetelmäosaaminen. (Salonen 2013, 15–16; Salonen ym. 2017, 53.)

Kuva 1. Konstruktivistinen malli (Salonen 2013 mukaillen)

Konstruktivistisessa mallissa otetaan huomioon kehittämistyön inhimilliset tekijät, ja sen eri vaiheissa pysähdytään, arvioidaan ja suunnataan eteenpäin. Myös tasavertainen ja vuorovaikutteinen keskustelu on sen oleellisia elementtejä. Kaikki kehittäminen perustuukin viime kädessä yhdessä tekemiseen, osallisuuteen, toiminnassa oppimiseen, jatkuvaan reflektioon ja menetelmäosaamiseen. Tieto ja ymmärrys rakennetaan yhdessä keskustelujen, suunnittelun ja kokeilemisen kautta. (Salonen 2013, 16; Salonen ym. 2017, 31, 53.)

Opinnäytetyöni kehittämistyöhön osallistuivat oman ryhmäni työntekijät, joiden kanssa olimme yhdessä sopineet kehittämistyön eri vaiheista ja työskentelytavoista. Tämä kuuluu konstruktivistiseen malliin. Konstruktivistisessa mallissa on myös tärkeää, että kaikilla on yhteinen ymmärrys siitä, mikä on kehittämisen kohde ja sen tuomat hyödyt. Vasta tekeminen, kokeilut ja erehdykset tarkentavat sitä, mitä halutaan saada aikaan. Omakohtainen kokemus toimiikin oppimisen ytimessä, kun yksilö tulee tietoiseksi omien ajatusten toimivuudesta. (Salonen ym. 2017, 31.)

5 MENETELMÄOPPAAN TOTEUTTAMINEN

5.1 Aloitusvaihe

Kehittämistyö lähtee liikkeelle ideasta. Tätä kutsutaan aloitusvaiheeksi. Siinä ilmaistaan kehittämistarve sekä alustava kehittämistehtävä. Kehittämistyö onkin aina tarvelähtöistä ja siinä tunnistetaan kehittämistarpeita. Sen tavoitteena on jonkin asian tai toiminnan muuttaminen. (Salonen 2013, 17; Salonen ym. 2017, 56, 60.)

Kun aloitin työni Marian Tarha Oy:ssä alkuvuonna 2022, nousi pian yhteisissä keskusteluissa esille, että viimeiset vuodet olivat olleet henkilökunnalle melko kuormittavia muun muassa isojen lapsiryhmien ja arjen hektisyyden vuoksi. Tämä oli johtanut siihen, että henkilökunta oli alkanut tarkastelemaan omia arvojaan, periaatteitaan ja toimintatapojaan. Keskusteluissa nousikin esille henkilökunnan toive saada uusia työkaluja toimintaansa, joilla voisi kehittää muun muassa ilmapiiriä ja vuorovaikutusta myönteisemmäksi. Ehdotin heille, että voisin tehdä heille positiivisen pedagogiikan oppaan, jossa he saisivat halua-

mansa työkalut konkreettisesti käyttöön. Henkilökunta sekä toimeksiantaja innostuivat tästä ja halusivat lähteä kehittämään toimintaa yhdessä. Tästä syntyi oppinnäytetyölleni aihe positiivisesta pedagogiikasta.

Löysimme nopeasti oman tiimini kanssa yhteisen ymmärryksen menetelmäoppaasta. Kehittämistyössä onkin tärkeää, että kun kehittämistarve on tunnistettu, on sen kohteelle yhteinen ymmärrys. Tuotos, joka siitä syntyy on yhteisten neuvottelujen kautta valittu ja se vastaa tunnistettuihin kehittämistarpeisiin. (Salonen ym. 2017, 29, 56, 60; Kostamo ym. 2022, 13.) Hyödynsimme kehittämismenetelminä SWOT-analyysiä ja dialogista keskustelua löytääksemme yhteistä käsitystä siitä, millainen oppaan tulisi olla. Kehittämistoiminta perustuukin suunnitelmallisuuteen erilaisin kehittämisen menetelmin ja välinein (Salonen ym. 2017, 29, 60).

Dialoginen keskustelu

Dialoginen keskustelu on yksi kehittämistyön välineitä. Se kuuluu keskustelua edistävään kehittämistyön menetelmään ja on avointa ja suoraa keskustelua. (Salonen ym. 2017, 55, 61.) Dialogisen keskustelun tavoite on yhteinen ymmärrys. Siinä hyväksytään, että ihmisillä on erilaisia näkemyksiä, eikä kenenkään näkemys voi olla kokonainen totuus. Tilannetta tutkitaan yhdessä ja erilaisille näkemyksille annetaan tilaa. Dialoginen keskustelu auttaa kehittämistoiminnassa erityisesti silloin kun sen tavoitteena on löytää uusia tapoja toimia muuttuvassa ympäristössä. Aito dialoginen keskustelu antaa myös mahdollisuuden saada käyttöön ihmisten osaaminen, motivaatio ja luovuus. (Salonen ym. 2017, 61.)

Dialoginen keskustelu kulki koko kehittämistoiminnan aikana yhtenä kehittämistyön menetelmänä, ja käytimme sitä viikoittain. Keskustelimme kehittämistyöhön osallistuvien työntekijöiden kanssa kehittämistoiminnasta, oppaasta ja menetelmistä yhdessä, viikoittaisissa tiimipalavereissa sekä ihan arjen keskellä, erityisesti aina erilaisten menetelmien testaamisen jälkeen. Työntekijät osallistuivat keskusteluihin ja esittivät omia näkemyksiään, esimerkiksi tiettyjen menetelmien toimivuudesta tai muutosehdotuksista. He osallistuivat myös kunkin menetelmän toteutuksen suunnitteluun omien tietojensa ja osaa-mistensa mukaan.

5.2 Suunnitteluvaihe

Aloitusvaihetta seuraa suunnitteluvaihe. Suunnitteluvaiheessa kehittämistyöstä tehdään kirjallinen suunnitelma, esimerkiksi opinnäytetyösuunnitelma, jossa tulee esille muun muassa sen tavoitteet, ympäristö, vaiheet, toimijat, kehittämismenetelmät ja materiaalit. Kaikkia hankkeen työskentelyvaiheita on kuitenkin vaikea tässä vaiheessa suunnitella tarkasti, sillä usein vasta työskentelyn aikana tarkentuu, mikä onnistuu ja mikä ei. Suunnitteluvaiheen tarkoituksena onkin se, että kun ideavaiheessa on syntynyt ajatus kehittämistarpeesta, pohditaan suunnitteluvaiheessa, minkälaisia asioita kehittämisellä on realistista tavoitella. Suunnitteluvaiheessa mietitään myös, minkälaisia toimia kehittämistyö edellyttää. Kehittämistyön perusteluiden kannalta on tärkeää myös selvittää, onko tunnistettu kehittämistarve tärkeä organisaation tai sen asiakkaiden kannalta. (Salonen 2013, 17; Salonen ym. 2017, 60.)

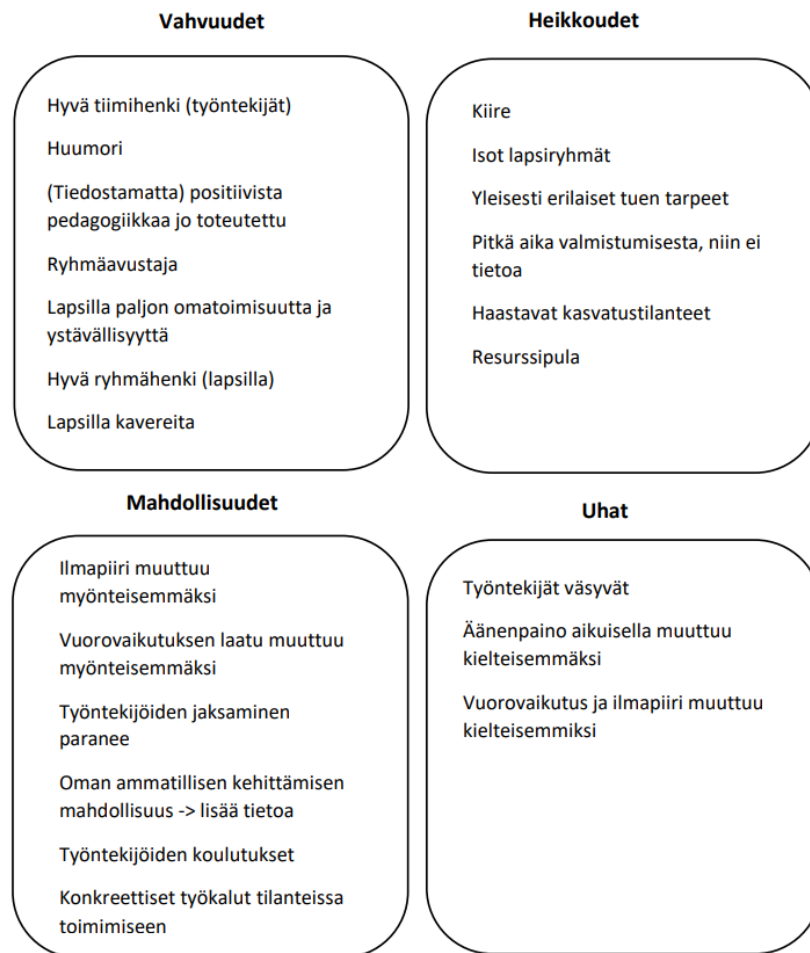
Suunnittelun alkuvaiheessa suunnittelimme tiimini kanssa, miten lähtisimme kehittämistyössä etenemään. Ajatuksena oli, että teen työntekijöille menetelmäoppaan positiivisesta pedagogiikasta. Positiivinen pedagogiikka ei ollut käsitteenä kovin tuttu työntekijöille, joten sovimme yhdessä, että toisimme sen kokeilevan toiminnan myötä myös kehittämistyön aikana jo konkreettisesti toimintaamme. Näin työntekijät saivat jo itse käsitystä, mitä positiivinen pedagogiikka käytännössä tarkoittaa. Olikin heti selvää kaikille, että kaikki osallistuvat ja sitoutuvat sen tekemiseen. Lisäksi saisimme mahdollisuuden nähdä, minkälaiset menetelmät toimisivat valmiissa oppaassa. Kostamo ym. (2022, 13, 16) kirjoittavatkin, että toiminnallinen opinnäytetyö onkin parhaimmillaan yhteiskehittämistä, jossa kaikki osapuolet ovat aktiivisia osallistujia. Siinä ei jaeta vain valmista tuotosta, vaan tärkeää on, että sen aikana on yhdessä muodostunut kehittämisen kieli, käytännöt, käsitteistö ja tekijän välittämä tieto raporttina.

SWOT-analyysi

SWOT-analyysi on helppo ja yksinkertainen väline suunnitteluun. SWOT-analyysissä on nelikenttä, jossa jokaisessa kentässä on oma aihe. SWOT-analyysi-

sin nelikenttään kuvataan ilmiön sisäiset vahvuudet (Strengths), sisäiset heikoudet (Weaknesses), ulkoisen mahdollisuudet (Opportunities) sekä ulkoiset uhat (Threats). Nelikentän vasemmassa puoliskossa on myönteiset asiat ja oikeassa puoliskossa negatiiviset. Yläosa kuvaa nykytilaa ja sisäisiä asioita, kun taas alapuoli kuvaa tulevaisuutta ja ulkoisia asioita. SWOT-analyysiin kuvatut asiat auttavat kehittämistoiminnassa mukana olevia tekemään päätelmiä, kuinka esiin nousseita vahvuuksia voidaan käyttää hyödyksi ja miten heikouksia puolestaan muutetaan vahvuuksiksi. Se auttaa myös miettimään, miten tulevaisuuden mahdollisuuksia voidaan käyttää hyödyksi, sekä miten uhkia puolestaan pystytään välttämään. (Salonen ym. 2017, 56–57.)

Suunnitteluvaiheessa käytimme SWOT-analyysiä, sillä halusimme selvittää tarkemmin, mitkä olivat niitä asioita, mihin henkilökunta kaipasi työkaluja. SWOT-analyysin avulla selvitimme myös, mitä vahvuuksia ryhmästä löytyi, joita voisimme hyödyntää kehittämistyössämme. Selvitimme myös, mitkä olisivat oppaan tuomat mahdolliset hyödyt ryhmälle ja mihin suuntaan toiminta puolestaan saattaisi muuttua, jos toimintaa ei nyt lähdetäisi kehittämään. Teimme SWOT-analyysin keväällä 2022. Kirjasimme SWOT-nelikenttään asioita, joita keskustelussamme nousi esille (Kuva 2).

Kuva 2. Kehittämistyön SWOT-analyysi

Vahvuuksiksi nousivat aikuisten hyvä tiimihenki sekä huumori. Vahvuutena oli myös se, että henkilökunta toteutti jo tiedostamattaan positiivista pedagogiikkaa ryhmässään. Lisäksi ryhmässä on yksi ryhmäavustaja, mikä tuo tukea erilaisille tuen tarpeille. Myös lapsiryhmän vahvuuksiksi nousivat muun muassa lasten omatoimisuus ja ystävällisyys toisia kohtaan. Lapsiryhmässä on hyvä ryhmähenki ja lapsilla on hyvin kavereita.

Heikkouksiksi nousivat kiire, isot lapsiryhmät, sekä erilaiset arjen haasteet. Uhkana nähtiinkin, että työntekijät saattavat helposti väsyä. Myös resurssipula sekä vaihtuvat sijaiset tulivat esille heikkouksissa. Aikuisen äänenpaino saattaa kiireessä ja väsyessään muuttua sellaiseksi, että siitä tulee heikkous. Heikkouksista nousi myös esille se, että työntekijöillä on itsellään pitkä aika

valmistumisesta, eikä ajantasaista tietoa esimerkiksi positiivisesta pedagogiikasta siksi ole.

Positiivisen pedagogiikan menetelmäoppaassa nähtiin paljon mahdollisuuksia. Niitä olivat muun muassa konkreettisten toimintaratkaisujen saaminen käyttöön, hyödyllisiä ideoita, työkaluja haastaviin kasvatustilanteisiin ja asioita, jotka on avattu selkeästi oppaaseen esimerkeillä. Myös oppaan sovellettavuus tuli esille. Oppaan nähtiin tuovan myös mahdollisuuksia ilmapiirin paranemiselle sekä siihen, että aikuiset jaksaisivat paremmin ja vuorovaikutus voisi muuttua myönteisemmäksi.

Työntekijät toivoivat, että saisivat koulutusta positiivisesta pedagogiikasta. Oppaan myötä he näkivätkin mahdollisuutena myös sen, että heillä voisi olla mahdollista saada työnantajalta lisäkoulutusta aiheesta. Koulutuksen tarve kertoo siitä, että oppaan lisäksi työntekijöillä olisi halua kehittyä aiheessa vielä lisää ja jatkokoulutukselle olisi tarvetta. Opas antaakin hyvän lähtövalmiuden muutoksen polulle.

Analyysin jälkeen pääsimme miettimään niitä keinoja, joilla voisimme vastata näihin heikkouksiin ja vahvuuksiin, joita SWOT-analyysissä tuli esille. Käytimme tähän muun muassa dialogista keskustelua. Teimme listan asioista, joita työntekijät toivoisivat oppaan sisältävän SWOT-analyysissä heränneiden ajatusten pohjalta. Heikkouksissa nousseet asiat olivat niitä, mihin henkilökunta kaipasi lisää työkaluja.

Oppaaseen toivottiin muun muassa vaihtoehtoisia keinoja kieltämiseen, ratkaisukeskeisiä keinoja haastaviin kasvatustilanteisiin, myönteisen vuorovaikutuksen esimerkkejä, konkreettisia esimerkkejä, valmiiksi saatavia materiaaleja sekä luontevahvuuksia tukemaan muun muassa varhaiskasvatussuunnitelma -prosessia. Näiden pohjalta suunnittelimme yhdessä, millaisilla menetelmillä lähdemme näihin kehittämistarpeisiin vastaamaan. Käytimme menetelmien suunnitteluun avuksi muun muassa kirjallisuutta, tutkimuksia, sekä muiden ammattilaisten hyväksi havaittuja kokemuksia erilaisista menetelmistä. Näitä kokemuksia löysimme muun muassa sosiaalisesta mediasta.

Koska lapsiryhmä on iso ja arki kiireistä, kaipasimme yksinkertaisia menetelmiä, joita on helppo ottaa käyttöön arjessa. Tähän koimme tarpeelliseksi muun muassa kokeilevan toiminnan, jossa henkilökunta pääsee jo kehittämistyön vaiheessa osallistumaan menetelmien toteuttamiseen ja näin näkemään, miten menetelmät arjessa toimivat ison lapsiryhmän ja kiireen keskellä.

Käytimme kehittämistyössä hyödyksi aikuisten hyvää tiimihenkeä, mikä nousi SWOT-analyysissä vahvuutena. Hyvä tiimihenki tuki muun muassa kehittämistyössä tarvittavaa yhteistyötä ja osallisuutta. Hyvän tiimihengen avulla löysimme helpommin yhteisen ymmärryksen oppaan tarpeelle ja sisällölle. Lisäksi vahvuudeksi nousi se, että positiivista pedagogiikkaa oli toteutettu aiemmin jo tiedostamatta. Tätä käytettiin hyväksi kehittämistyössä muun muassa niin, että nostimme kyseisiä, esille nousseita asioita oppaaseen. Kun henkilökunta huomasi, mitkä heidän jo toteuttamansa asiat olivat positiivisen pedagogiikan mukaisia, avasi se myös heidän silmänsä sille, mitä se oikeastaan on. Se auttoi heitä myös näkemään itsensä myönteisemmässä valossa.

Toteutuksen seuranta edistävät välineet

Dokumentointi on osa kehittämistoiminnan seuranta. Se auttaa toiminnan suuntaamisessa ja arvioinnissa. Dokumentointia voidaan toteuttaa muun muassa kalenterin avulla. Kalenteriin voidaan merkitä työsuunnitelmat. Se auttaa jälkikäteen kehittämistyön edistymisen hahmottamisessa. (Toikko & Rantanen 2009, 80–81.) Teimme kehittämistyössä kuukausipohjaisia suunnitelmia kalenteriin ja tarkensimme ne vielä viikopohjaisille suunnitelmille. Kalenteriin merkityt suunnitelmat kehittämistyön vaiheista auttoivat hahmottamaan sen kokonaisuutta.

Lisäksi pidin koko kehittämistyön ajan päiväkirjaa, johon kirjasin havaintoja ja yhteisistä keskusteluista nousseita pohdintoja. Kirjoitin päiväkirjaan myös omia pohdintoja. Toikko & Rantanen (2009, 81) kirjoittavatkin päiväkirjan olevan oman reflektion väline. Päiväkirjaan kirjataankin yleensä työskentelyä, sekä ideoita ja havaintoja muun muassa työtavoista ja tavoitteista. Myös yllättävät käänteet ja erilaiset kokemukset kehittämistoiminnan vaiheista voidaan merkitä päiväkirjaan.

5.3 Esivaihe ja työstövaihe

Suunnitteluvaiheen jälkeen tulee esivaihe. Esivaiheessa opinnäytetyön tekijät siirtyvät siihen ympäristöön, jossa työ tehdään. Sitä seuraa nopeasti työstövaihe, eli kehittämistyötä toteutetaan käytännössä. (Salonen 2013, 17–18.) Omassa opinnäytetyössäni esi- ja työstövaihe kulkivat tiiviisti yhdessä. Koska kehittämistyön kenttänä toimi oma työpaikkani, olin jo valmiiksi kehittämistyön ympäristössä. Kun suunnitelmani oli hyväksytty, kävimme kehittämistyössä mukana olleiden työntekijöiden kanssa läpi, miten kukin osallistuu ja miten toteutamme suunnittelemamme menetelmiä. Mietimme muun muassa mihin ajankohtaan mikäkin menetelmän kokeilu sopisi.

Aloitimme työstövaiheen heti. Suunnitelmani hyväksyttiin kesäkuussa 2022 ja saman kuukauden aikana aloitimme kehittämistoiminnan kokeilevalla toiminnalla. Salonen (2013, 18) kirjoittaa työstövaiheen olevan kehittämistoiminnan pisin ja vaativin vaihe. Se tuo todelliseksi kaikki kehittämistyön osatekijät: mukana olevat toimijat, kehittämismenetelmät, materiaalit, aineistot ja dokumentointitavat. Vaikka työstövaihe voi olla raskas ja vaativa, on se ammatillisen oppimisen kannalta tärkeä vaihe.

Kokeileva toiminta

Omaan kehittämistyöhöni osallistui myös oman ryhmäni työntekijät. Halusimme ottaa kehittämäni oppaan rinnalle kokeilevan toiminnan, jossa tarkoituksena oli kokeilla, kuinka hyvin oppaaseen suunnitellut asiat toimisivat käytännössä. Kehittämistyössä kokeilevan toiminnan kautta voidaankin selvittää, miten hyvin jokin palvelu toimii käytännössä. Kun kokeilutoiminta tuodaan toimijoiden aitoon toimintaympäristöön, on siihen osallistuminen helppoa. Ympäristö on jo ennalta tuttu, jossa osallistuvat voivat toimia omalla tavallaan. Kun toimijat osallistuvat tällaiseen kehittämistyön kokeilevaan toimintaan, edellytetään heiltä konkreettisista kokeiluista välitöntä subjektiivista palautetta (Toikko & Rantanen 2009, 99–100.)

Kokeileva toiminta voidaan rajata tiettyyn ympäristöön, jossa sitä kokeillaan ennen sen saattamista laajempaan ympäristöön (Toikko & Rantanen 2009,

101). Omassa kehittämistyössäni toimimme niin, että ensin kokeilimme toimintaa omalla osastollamme oman lapsiryhmämme kanssa ja vasta oppaan valmistuttua otimme sen käyttöön koko organisaatioon.

Otimme menetelmiä kokeilevaan toimintaan suunnitellusti. Yhdessä suunnitelimme, mitä kokeilisimme ja milloin sekä minkälaisilla resursseilla. Halusimme pysyä toimintaan mukaan tuomissa menetelmissä hyvin käytännön läheisinä, emmekä halunneet, että ne niin sanotusti kuormittavat liikaa arkeamme.

Emme ottaneet kaikkia menetelmiä kokeiluun, sillä osa menetelmistä oli sellaisia, että työntekijät olivat toteuttaneet niitä jo aiemmin lasten kanssa. Työntekijät kuitenkin halusivat ne mukaan oppaaseen, sillä he olivat tykänneet niistä ja kokivat niiden olevan hyvä tapa toteuttaa positiivista pedagogiikkaa, esimerkiksi Viikon tähti -projekti. Myöskään kaikkia haastatteluja emme kokeilleet, sillä koimme, että saimme tarvittavaa kokemusta yhden haastattelupohjan perusteella, esimerkiksi unelmointitaidoista. Myös aikamme kokeilevaan toimintaan oli lyhyt, joten koimme ettemme ehtisi kaikkia menetelmiä kokeilla. Halusimme antaa aikamme ja panoksemme niihin menetelmiin, jotka koimme itsellemme uusiksi, ja joista halusimme enemmän kokemusta. Onnistumisten huomaaminen ja vahvuuksien huomaaminen olivat sellaisia, joihin kaikki kaipaamme enemmän tietoa ja kokemusta. Kokeilemamme menetelmät liittyivät unelmointitaitoihin, onnistumisten huomaamisiin, vahvuussanaston opetteluun ja vahvuuksien huomaamiseen sekä iloisiin viesteihin. Seuraavissa luvuissa on kerrottu näistä menetelmistä hieman enemmän.

Unelmointitaidot

Halusimme ottaa kehittämistyöhömmö mukaan unelmointitaitoja. Unelmointi antaa ihmiselle merkityksellisiä tavoitteita ja unelmointitaito on hyvinvoinnin ja onnellisen elämän näkökulmasta tärkeä ja merkityksellinen taito. Taito unelmoida tuottaa tunnetta siitä, että elämä on hyvää, arvokasta ja merkityksellistä. (Avola & Pentikäinen 2020, 314–315.) Ihminen valitsee itse unelmansa, jolloin se tukee hyvinvointia. Tällöin ihminen on motivoitunut ponnistelemaan saavuttaakseen unelmansa. Kun asetetut tavoitteet ja unelmat toteutuvat, synnyttää se myönteisiä tunteita ja näin ollen myös hyvinvointia. (Avola ym. 2022, 257.)

Hyvinvointitaitojen kukoistava tehtäväkirja -teoksessa (2022) oli unelmointitaitoihin liittyviä tehtäviä. Halusimme ottaa sieltä päiväkotikäisille sopivan tehtävän unelmakartan tekemisestä. Unelmakartta on kiva ja lapsille mieleinen tapa unelmoida, kun siinä pääsee leikkaamaan lehdistä kuvia ja piirtämään. Tämän tehtävän teimme kesäkuussa 2022, jolloin aiheeksi sopi ”Kesäloman unelmakartta”.

Unelmakartta on visuaalinen tavoitetaulu, jossa omat unelmat pääsevät esille. Unelmien ei tarvitse olla niin sanotusti järkeviä, vaan sellaisia, jotka innostavat haaveilemaan ja joista itse saa iloa. Unelmakarttaan kannattaa tehdä leikkisällä mielellä ja mielikuvituksella ei ole rajaa siinä. (Avola ym. 2022, 277.)

Kokoonnuimme ensin piiriin, jossa kerroin päivän toiminnasta. Kysyin, tietävätkö lapset, mikä unelmakartta on. Lapset osasivat vastata, että unelmakartta on iso paperi, minne voi liimata kuvia mistä tykkää. Juttelimme myös, mitä tarkoittaa unelma. Näytin lapsille myös oman unelmakarttani, jonka olin tehnyt aiemmin malliksi. Tässä kohtaa en esitellyt sen tarkemmin omia unelmiani, mutta jälkeinpäin mietimme, että niin olisi voinut ehdottomasti tehdä. Kartan avulla kuitenkin kerroin lapsille, että unelmakartta voi olla tällainen, että etsii ja leikkaa kuvia ja liimaa ne karttaan, sekä siihen voi aikuisen avulla kirjoittaa ja myös piirtää. Kerroin, että kartan tekemiseen kannattaa varata aikaa ja tehdä se ihan rauhassa. Kun kartat ovat valmiit, laitamme ne päiväkodin eteisen seinälle näkyville, jotta lapset ja vanhemmat näkevät ne joka päivä. Kun unelmat ovat näkyvillä, ne muistuttavat meitä päivittäin asioista, joista unelmoimme. Niin niistä voi tulla myös totta.

Otimme unelmakarttojamme varten isot kartongit, joista lapset saivat valita mieleisen väriset. Lisäksi meillä oli tusseja, saksia ja lehtiä ja liimaa. Kartongille lapset saivat kirjoittaa, piirtää ja/tai leikata lehdistä kuvia. Tarkoituksena oli etsiä asioita, isoja ja pieniä unelmia, joita toivoi omaan kesäänsä. Kun toimintamme alkoi, huomasin pian, että tilaa oli aika vähän, jolloin siirsin lehdet toiselle pöydälle ja ohjeistin lapsia, että käyvät toisella pöydällä selailemassa lehtiä ja leikkaamassa kuvat irti ja sitten omalle paikalle voi tulla liimaamaan kuvan, piirtää tai kirjoittaa. Tämä toimi hyvin ja antoi enemmän tilaa pöydille.

Tuokiolla oli yhteensä 7 lasta ja otin kaikki yhtä aikaa tekemään omaa karttaansa. Lapset olivat iältään 4–5-vuotiaita. Tälle määrälle tarvitsi kaksi aikuista ja määrä oli ihan maksimi, ihannemäärä olisi 4–5 lasta.

Huomioina tuokion jälkeen totesimme, että lehtien siirtäminen toiselle pöydälle oli hyvä muutos ja tilanne selkiytyi ja tilaa oli enemmän tehdä karttaa. Erilaiset mainoslehdet olivat tällaiseen tehtävään erityisen hyviä. Tuokio voi helposti kestää tunnin, joten aikaa kannattaa varata siihen reilusti. Myös tilaa kannattaa varata paljon. Lapset tarvitsivat paljon aikuisen apua, erityisesti lehtien selailussa, jotta löytäisivät kuvia. Aikuisen avulla lapset löysivät lehdistä mieleisiä kuvia. Lehtiä ei kannata olla liikaa, vaan ihan muutama vain.

Seuraavalle päivälle kartan tekoa sai jatkaa. Lisäksi suunnittelimme, että valmiit kartat saisi esitellä omalle ryhmälle. Tämä ajatus heräsi tässä kohtaa, eikä sitä ollut aiemmin huomioitu. Testaaminen siis kannatti, sillä se herätti kehittämideoita ja näin saamme valmiiseen oppaaseen hyvän kokonaisuuden. Unelmakartan teko oli kivaa puuhaa, ja lapset tykkäsivät siitä. He jaksoivat pitkään pakertaa sen parissa.

Unelmakarttojen lisäksi teimme lapsille haastattelut omasta unelmapäivästä. Idean haastatteluun saimme Hyvinvointitaitojen kukoistuksen tehtäväkirjasta (Avola ym. 2022, 263). Unelmapäiväni-haastattelussa oli erilaisia kysymyksiä, joihin lapsi vastasi ja aikuinen kirjoitti ylös, esimerkiksi ”missä olisit tai mihin matkustaisit?”, ”mitä asioita haluaisit tehdä?”

Lisäksi mietimme, että haastattelu erilaisista unelmista olisi myös kiva, jossa kyseltäisiin unelmien lemmikkieläimestä tai harrastuksesta. Idea tähänkin haastatteluun löytyi Hyvinvointitaitojen kukoistuksen tehtäväkirjasta (Avola ym. 2022, 275). Mietimme, että haastattelujen lisäksi lapset voisivat piirtää unelmistaan kuvan ja voisimme pitää siitä esittelyn tai näyttelyn. Tätä emme testanneet sen tarkemmin, mutta laitamme sen oppaaseen, sillä se lisää lasten osallisuutta ja merkityksellisyyden tunnetta ja on mielestämme hyvä keino myös pedagogiseen dokumentointiin.

Minä onnistuin -timanttikeräys

Aloitimme elokuussa 2022 onnistumisten huomaamisen. Siihen apuna olimme suunnitelleet timanttien keräämisen, aina kun huomaamme onnistumisia. Leskisenoja (2017, 165) kirjoittaa lasten saavutusten ja onnistumisten huomioimisella olevan myönteisiä vaikutuksia muun muassa lapsen itsetunnon kehittymisen kannalta, sekä aikuinen-lapsisuhteen, lämpimän, yritteliään ja oppimiseen innostavan ilmapiirin kannalta. Lapset myös oppivat ja viihtyvät paremmin ympäristössä, jota he pitävät positiivisena ja kannustavana.

Ryhmätilan seinälle laitoimme ison valkoisen paperin, jossa oli otsikko ”Minä onnistuin”. Aina kun aikuinen huomasi pieniäkin onnistumisia lapsissa, laitettiin seinälle sinitarralla timantti. Timantin viereen kirjoitettiin lapsen nimi ja asia, jossa hän onnistui. Timantit olivat tulostettuja ja laminoituja. Sen lisäksi, että onnistumisesta sai timantin, annettiin myös suullinen palaute lapsen onnistumisesta. Lisäksi kerrottiin, että laitamme siitä timantin yhteiselle seinälle. Kun olimme saaneet seinälle kerättyä tarpeeksi timantteja, järjestimme juhlat. Lapset saivat osallistua juhlien suunnitteluun.

Tarkoituksena keräyksessä on, että lapset keräävät timantteja yhteiselle seinälle. Keräyksen aikana aikuisten tulee huolehtia, että jokaisesta lapsesta huomataan hyvää ja jokainen lapsi saa timantin tai timantteja seinälle. Keräys ei ole mikään erillinen tuokio, vaan pienimuotoinen projekti, mikä kestää tietyn ajan ja on koko ajan mukana arjessa.

Saimme idean tähän sosiaalisesta mediasta, jossa projektisankarit-nimisellä Instagram-tilillä oli toteutettu vastaavanlainen projekti onnistumisten huomaamiseksi. Se vaikutti varhaiskasvatukseen sopivalta menetelmältä ja lapsia innostavalta, joten halusimme kokeilla, toimisiko se meillä. Lisäksi se tukee Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) toteutumista, jossa nostetaan esille muun muassa onnistumisten iloitseminen yhdessä lasten kanssa. Lisäksi toiminnan pedagoginen dokumentointi auttaa lasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan, mihin timanttien keräys antaa myös hyvän mahdollisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 24–25.) Timanttien keräyk-

sessä dokumentoidaan lasten onnistumisia näkyväksi ryhmän seinälle. Suunnittelimme timanttien keräyksen kuitenkin meidän ryhmäämme sopivaksi kokonaisuudeksi.

Lapset olivat hyvin innoissaan timanttien keräyksestä ja motivoituneita saamaan onnistumisia. Lapsille oli myös tärkeää, että oma nimi löytyi seinältä, ja seinää käytiin vähän väliä tutkimassa:

"mis mun timantti?"

"tuol on mun nimi!"

"mul on jo noin paljo timantteja!"

Kokeilu onnistui hyvin ja sen avulla saimme kehitettyä sen sellaiseksi, että se on sujuva osa päiväkodin arkea. Huomasimme esimerkiksi sen, että jokaisella kerralla lapsi ei voi olla aikuisen mukana valitsemassa ja laittamassa timanttia, sillä se vie paljon aikaa ja sitoo liikaa yhtä aikuista ison lapsiryhmän muissa tilanteissa. Niinpä koimme hyväksi tavaksi sen, että aikuinen laittaa onnistumisesta timantin sopivalla hetkellä, saman päivän aikana. Sellaisissa hetkissä missä se on hyvä, niin lapsi voi olla mukana.

Kokeilu myös rohkaisi muitakin aikuisia osallistumaan siihen, kun he näkivät sen edetessä, miten se toimii. Se auttoi myös työntekijöitä, sekä lapsia kiinnittämään enemmän tietoisesti huomiota lasten onnistumisiin sekä palautteen antoon, sekä huomioimaan kaikki lapset.

Timanttien keräyksen jälkeen oli aika juhlia onnistumisista, ja lapset odottivat sitä paljon. Se tuntui olevan heille tärkeä osa tätä projektia, ja se antoi hienon päätöksen timanttien keräykselle. Uusi timanttien keräys on tarkoitus ottaa vielä toimintakauden aikana.

Huomasimme työntekijöiden kanssa, että juhlia mietittäessä ja järjestettäessä tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, millainen lapsiryhmä on. Se vaikuttaa siihen, miten iso kokonaisuus juhlat voivat olla. Ryhmän tarpeet siis tulee huomioida tarkkaan, sekä lapsiryhmän koko. Mitä isompi ryhmä ja haasteita, sitä

pienemmällä kokonaisuudella juhlat kannattaa järjestää. Nyt meillä oli iso kokonaisuus, johon sisältyi disco, elokuva, herkut, kasvomaalaus sekä timanttien etsintä. Juhlat olivat kivat ja onnistuneet, ja lapset riemuitsivat niistä kovasti.

Huomasimme, että etukäteisvalmisteluun pitää kiinnittää tarkemmin huomiota ja varata niille aikaa jo edellisinä päivinä. Hyvä suunnittelu on myös tärkeää, ja aikuisten vastuualueet on hyvä miettiä etukäteen. Nyt olimme koko ryhmä juhlimassa yhtä aikaa, mutta juhlijat voisi myös jakaa kahteen ryhmään. Ison kokonaisuuden vaihtoehtona, juhliksi voidaan lasten kanssa myös äänestää juuri niihin juhliin sopiva teema. Teemoina voi olla esimerkiksi elokuva ja herkut, disco ja ilmapallot tai juhlat metsässä.

Vahvuuskortit

Tein oppaaseen Canva-ohjelmalla omat vahvuuskortit. Vahvuuskortit toimivat muun muassa vahvuusseikkailussa mukana. Oppaaseen kirjoitin lisäksi muita vinkkejä vahvuuskorttien käyttöön. Halusin tehdä korteista selkeät. Etupuolella on vahvuuden nimi ja kuva. Kortin toisella puolella on puolestaan kerrottu vahvuudesta sekä vinkkejä niiden harjoitteluun. Vahvuuskorteissa esiintyy luontevahvuuksina reiluus, ystävällisyys, myötätunto, rohkeus, ryhmätyötaidot, luovuus, innostus, sinnikkyys, itsesäätely, huumorintaju ja harkitsevaisuus.

Vahvuusseikkailu

Tutustuimme eri luontevahvuuksiin reilu kuukauden mittaisella Vahvuusseikkailulla. Vahvuusseikkailun tarkoitus on, että tutustumme viiteen eri luontevahvuuteen, yhteen vahvuuteen aina viikon aikana. Valitsimme seikkailuun sellaiset vahvuudet, jotka katsoimme tukevat parhaiten tämänhetkistä lapsiryhmäämme. Seikkailun aikana on tarkoitus, että opimme vahvuussanas-toa ja sen myötä vahvuusmieltä. Se auttaa niin lapsia kuin aikuisia huomaamaan muun muassa, missä eri vahvuuksia voi käyttää ja mitä ne tarkoittavat, missä ne näkyvät. Vahvuuksiksi valitsimme reiluuden, ystävällisyyden, itsesäätelyn, sinnikkyuden sekä ryhmätyötaidot.

Olin löytänyt tähänkin idean sosiaalisesta mediasta (Vahvistavavarhaiskasvatus-tili Instagramissa) ja ajattelimme sen sopivan varhaiskasvatusikäisille lapsille hyvin, sillä siinä tutustutaan vahvuuksiin erilaisten leikkien ja toimintojen kautta. Muokkasimme seikkailua kuitenkin omien tarpeiden mukaiseksi. Leskinen (2019, 172) on myös kirjoittanut vastaavanlaisesta vahvuuksien harjoittelusta kirjassaan. Hänen mukaansa vahvuuksia voi harjoitella myös tavoitteellisesti tietyn suunnitelman mukaan, jossa esimerkiksi valitaan muutama sellainen vahvuus harjoiteltavaksi, joista lapsiryhmä hyötyisi.

Aloitimme Vahvuusseikkailun reiluus-luonteenvahvuudella. Viikon alussa kokoonnuimme lasten kanssa aamupiirille, jossa esittelin lapsille vahvuusseikkailun ”passin”, johon keräisimme merkintöjä aina kun olemme suorittaneet vahvuustehtävän. Kerroin lapsille seikkailustamme ja kysyin, tietävätkö he mitä luonteenvahvuus tarkoittaa. Kukaan ei osannut vastata, joten kerroin että ne ovat asioita ja taitoja meissä, joita jo osaamme ja joissa olemme hyviä. Kerroin, että niitä voi myös harjoitella ja oppia. Kerroin, että yksi luonteenvahvuus on reiluus, ja nyt tutustumme siihen tarkemmin. Katselimme ensin reiluus-vahvuuskorttia, ja mietimme mitähän siinä oikein tapahtuu, ja miten reiluus näkyy siinä. Sen jälkeen luimme kirjan ”Miksi jakaminen on reilua?” Kirjassa on lyhyitä tekstejä ja luokkuja. Tämä houkutteli lapsia kiinnostumaan kirjasta ja osa lapsista jopa pohti reiluutta kirjan aikana ja kertoi omia kokemuksiaan reiluudesta.

Viikon aikana myös tutustuimme, miten eri peleissä sääntöjen noudattaminen on reilua, muun muassa polttopallo-pelin avulla. Toisella viikolla tutustuimme ystävyyteen. Siihen käytimme muun muassa pöytäteatteria sekä satuhetkeä.

Itsesäätelyviikolla teimme lapsille saippuakuplaharjoituksen. Saippuakuplaharjoituksessa lapsia ohjeistetaan ensimmäisellä kierroksella rikkomaan niin monta saippuakuplaa kuin pystyy ja ehtii. Toisella kierroksella lapsia ohjeistetaan, ettei yhtään saippuakuplaa saa rikkoa. Harjoitus vaatii tahdonvoimaa siihen, ettei tahdostaan huolimatta koske saippuakupliin. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 100.) Harjoitus meni hyvin ja melkein kaikki lapset pystyivät olla rikkomatta saippuakuplia. Ne lapset, joiden teki mieli rikkoa saippuakuplia, olivat hienosti sitoutuneita harjoitukseen ja yrittivät kovasti malttaa mielensä olla rikkomatta.

Sinnikkyys-viikolla teimme lapsille sinnikkyyttä vaativan jumpparadan. Jumpparadalla oli muun muassa kuperkeikan tekoa, tasapainoilua, yhdellä jalalla kinkkaamista, hernepussin heittoa renkaan sisään, liukumäen kiipeämistä ylöspäin, sekä renkaissa roikkumista niin kauan kuin jaksaa. Jumpparata innosti kaikkia lapsia yrittämään sinnikkäästi ja se osoittautui mieleiseksi tavaksi harjoitella sinnikkyyttä. Erityisesti tasapainoilussa lapset jaksoivat hienosti yrittää aina uudelleen. Renkailla roikkuminen motivoi myös sinnikkäästi rokkumaan niissä.

Viimeisenä luontevahvuusharjoituksena meillä oli ryhmätyötaitot. Ryhmätyötaitoihin valitsimme harjoitteluiksi köydenvetoa, viestijuoksua, sekä erillisen ryhmätyötaitoja vaativan jumpan. Jumpassa oli muun muassa tehtävä, jossa lapset saivat juosta salissa musiikin tahtiin. Kun musiikki lakkasi, piti lasten juosta lattialla olevien vanteiden sisään niin, että jokaisessa vanteessa oli saman verran lapsia. Aikuinen antoi ohjeita, miten ryhmän pitää toimia. Ohjeina oli muun muassa: ”muodostakaa patsas, jossa viisi jalkaa koskettaa maahan”. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2017, 86.) Harjoitus vaati lapsilta paljon yhteistyötä sekä aikuisen apua. Aikuinen oli auttamassa lapsia pohtimaan, miten tehtävässä voidaan käyttää ryhmätyötaitoja. Kun lapset lopulta onnistuivat muodostamaan yhteisen patsaan, ilo oli käsin kosketeltavaa.

Vahvusseikkailun aikana kiinnitimme myös huomiota vahvuuksien huomaimiseen. Keräsimme jokaisella viikolla sen viikon vahvuuspurkin täyteen helmiä, kun huomasimme lapsissa kyseistä vahvuutta. Kun silmät avautuivat vahvuuksille, huomasimme sitä monessa asiassa, mihin ei ehkä muuten olisi kiinnittänyt huomiota. Lisäksi sanoitimme sitä koko ajan lapsille, mikä motivoi myös lapsia toimimaan kunkin vahvuuden mukaisesti.

Lapset oppivat vahvusseikkailun aikana paljon vahvuussanastoa. Myös aikuiset oppivat sitä, ja vahvuudet jäivät seikkailun jälkeenkin sanavarastoamme. Vahvusseikkailun aikana ja sen jälkeenkin ryhmässämme on kuultu niin lasten kuin aikuistenkin puheessa erilaista vahvuussanastoa:

”toi ei ollu reiluu”

”saanks mä helmen, kun autoin X:ää siivoamaan?”

”olitpa tosi reilu ja ystävällinen, kun autoit kaveria siivoamisessa”

”me voidaan vuorotella tän lelunkaa”

”me tehtii ryhmätyötaitoja ku siivottii varasto yhes”

”osait hienosti käyttää itsesäätelyä etkä lähteny kaverin riehumiseen mukaa”

Saimme huoltajilta palautetta, että lapset olivat kotonakin sanoittaneet vahvuuksia. He olivat esimerkiksi tunnistaneeet, milloin jokin asia on reilua ja milloin ei. Lapset ymmärsivät myös Vahvuusseikkailun aikana mitä itsesäätely tarkoittaa, ja milloin sitä olisi hyvä osata käyttää. Kun he oppivat vahvuussanastoa, he alkoivat myös motivoitumaan toimimaan erilaisten vahvuuksien mukaisesti. Vaikka Vahvuusseikkailu-projekti oli viiden viikon mittainen, antoi se jo paljon uusia taitoja niin lapsille kuin aikuisillekin.

Iloiset viestit kotiin

Leskisenoja (2017, 163) nostaa erityisesti esille myös iloisten viestien osoittamisen lasten vanhemmille tärkeänä ja merkityksellisenä, iloa tuottavana asiana. Iloinen viesti voi olla kirjoitettu pieni lappu, jossa on päivän aikana huomattuja kiitoksia, ilahduttavia asioita lapsesta, jotka ovat tulleet lapsen luonteessa, käytöksessä ja oppimisessa esille.

Suunnittelimme iloiset viestit niin, että keräämme viikon aikana jokaisesta lapsesta asioita, joita kirjoitamme iloiseen viestiin. Viestilaput keräämme viikon aikana postilaatikkoon, josta ne viikon lopussa otamme, ja aamupiirillä luemme lapsille. Sen jälkeen viestit laitetaan lasten lokeroon, josta vanhemmat ne voivat lasta hakiessaan ottaa ja viedä kotiin luettavaksi.

Iloiset viestit voidaan toteuttaa myös enemmän spontaanina toimintana, jossa lapsesta kirjoitetaan iloinen viesti siinä tilanteessa, kun esimerkiksi onnistuminen huomataan. Iloinen viesti voi olla myös jokin asia, jota lapsi on harjoitellut kauan ja viimein oppinut sen. Tärkeää on pitää huolta siitä, että jokaisesta lapsesta tulee kirjoitettua iloinen viesti kotiin jonkin tietyn ajan sisällä.

Lapset olivat ihastuneita saamiinsa iloisiin viesteihin. Myös vanhemmat kokivat, että positiivisen palautteen saaminen lapsesta on tärkeää. Iloinen viesti

mahdollistaa sen, että positiivinen palaute voi jäädä näkyväksi esimerkiksi jääkaapin oveen.

5.4 Tarkistusvaihe ja viimeistelyvaihe

Tarkistusvaihe kulki kehittämistyössämme koko ajan sen mukana. Arvioimme matkan varrella yhdessä kokeilemiamme menetelmiä sekä niistä syntynyttä tuotosta. Oppaan kasaamisvaiheessa, käytin sitä säännöllisesti kehittämistyössä mukana olevilla työntekijöillä luettavana, jotta pystyin tekemään sinne tarvittavat muutokset.

Tarkistusvaihe sisältyikin usein kehittämistyön kaikkiin vaiheisiin, jolloin syntynyttä tuotosta arvioidaan yhdessä ja se palautetaan mahdollisesti takaisin työstövaiheeseen. Tarkistusvaihe voi toimia myös omana erillisenä vaiheena, jossa arvioitu tuotos siirtyy suoraan viimeistelyvaiheeseen. (Salonen 2013, 18.)

Käytin menetelmäoppaan työntekijöiden ja toimeksiantajan tarkistuksessa muutaman kerran. Jokaisella kerralla opas palautettiin uudelleen työstövaiheeseen ja tehtiin sinne korjauksia. Korjaukset olivat pieniä asioita, kuten kirjoitusvirheiden korjaamista, fontin muuttamista tai jonkin asian lisäämistä tai tarkentamista.

Viimeisellä kerralla oppaan ollessa tarkistusvaiheessa, huomasimme yhdessä työntekijöiden kanssa, että kotiin menevissä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeissa ei kysytä lasten vahvuuksia ollenkaan. Vahvuudet ovat kuitenkin asioita, jotka tulee kirjata lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Päätimme, että lisäämme oppaaseen yhden sivun, joka päättyy päiväkodissamme lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeiden jatkoksi. Sivun on tarkoitus tulla lisänä niihin lomakkeisiin, jotka huoltajat täyttävät kotona. Suunnitelimme, että sivulla kysytään huoltajilta, missä asioissa lapsi on taitava sekä mitä luontevahvuuksia lapsella on ja miten ne näkyvät. Lisäksi oppaassa jo oleva vahvuuslista annettaisi huoltajille kotiin.

Toimeksiantaja kaipasi oppaaseen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin kohdalle enemmän varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2022) tukemaan

varhaiskasvatussuunnitelmaprosessia. Lisäsin sinne tekstiä varhaiskasvatussuunnitelman perusteista sen toteutumiseksi.

Viimeistelyvaiheessa tapahtuu sekä tuotoksen että raportin viimeistely. Tähän vaiheeseen voi mennä aikaa paljonkin, jolloin sen tekemiseen on hyvä varata aikaa. (Salonen 2013, 18.) Kehittämistyömme kokeileva toiminta päättyi loka-kuun 2022 alkupuolella. Se jätti hyvin tilaa oppaan ja oman kehittämistyönraporttini viimeistelylle, sillä valmis työ oli tarkoitus jättää esitarkastukseen marraskuun 2022 alussa. Viimeistelin menetelmäoppaan ensimmäisenä, sillä halusin valmiin oppaan toimeksiantajalle ja kehittämistyössä mukana oleville luettavaksi. Se antoi heille mahdollisuuden antaa minulle oma arvionsa kehittämistyöstä.

5.5 Valmis menetelmäopas

Tämän kehittämistyön tuloksena syntyi positiivisen pedagogiikan menetelmäopas Marian Tarha Oy:lle (liite 1). Opas sisältää pienet teoreettiset osiot positiivisesta pedagogiikasta, luontevahvuuksista ja vuorovaikutuksesta. Teoriaosan jälkeen tulee huoneentaulu positiivisesta pedagogiikasta. Huoneentaulun voi halutessaan ottaa oppaasta ryhmätilan seinälle. Silloin se muistuttaa henkilökuntaa päivittäin positiivisen pedagogiikan olemassaolosta Marian Tarha Oy:ssä. Se tukee myös sitä, että sijaiset voivat myös lukea siitä positiivisen pedagogiikan ajatusta. Tämä luo pohjaa varsinaisen oppaan lukemiselle.

Teoriaosan jälkeen oppaassa tulee positiivisen pedagogiikan menetelmäosuus, eli miten sitä toteutetaan käytännössä: vuorovaikutus haastavissa kasvatustilanteissa, vaihtoehtoisia sanoja kielloille, vahvuuskortit, luontevahvuudet varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa, lista vahvuuksista, vahvuusseikkailu, vahvuuksien bongaus, unelmakartta, unelmieni päivä-haastattelu, erilaisia unelmia-haastattelu, minä onnistuin -timanttikeräys, iloiset viestit kotiin, viikon tähti, kehukirje, vahvuusprofiili ja vuosikello. Lopussa on oppaaseen käytetyt lähteet.

Vuorovaikutusta haastavissa kasvatustilanteissa on avattu monipuolisin ja selkein esimerkein. Oppaan vahvuuskortit voi esimerkiksi kopioida oppaasta, tai

ottaa ne suoraan oppaasta. Kortit on tarkoitus leikata irti, liimata ne kaksipuoleisiksi ja laminoida. Vahvuuskorteissa on toisella puolella vahvuussana ja kuva, ja toisella puolella tekstiä, miten vahvuus voi näkyä ja miten sitä voidaan harjoitella. Listaa vahvuuksista on helppo käyttää esimerkiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa ja varhaiskasvatussuunnitelman kirjoittamisessa.

Vahvuusseikkailuun on oppaassa ohje sekä esimerkki sen toteuttamiseen. Myös vahvuusseikkailupassi löytyy sieltä. Minä onnistuin -timanttikeräykseen löytyy siihen käytettävät timantit. Timantit ovat yhdellä sivulla, jolloin tarkoitus on, että sivusta otetaan niin monta kopiota kuin timantteja tarvitaan. Kopioidut timantit leikataan ja laminoidaan, jolloin ne ovat pitkäikäisiä ja niitä voi käyttää uudelleen. Iloisiin viesteihin ovat myös pohjat iloisten viestien kirjoittamiseen. Siinä on myös ajatuksena, että pohjista otetaan kopiot ja ne leikataan pieniksi lapuiksi.

Oppaassa on myös oma osio Viikon tähti -projektille sekä haastattelupohja viikkoa varten. Haastattelu on myös omalla sivulla, jolloin sitä voidaan kopioida tarvittava määrä.

Kehukirjeen tarkoitus on, että lasten kotiin annetaan vanhempien täytettäväksi kirje. Vanhemmat kirjoittavat lapsestaan kirjeen ja palauttavat päiväkotiin. Päiväkodissa kehu kirje luetaan lapsille, joko osana aamupiiriä tai Viikon -tähti projektia. Kehukirjeen voi ottaa myös osaksi joulukalenteria, jolloin yhdestä luukusta tulee aina yhden lapsen kirje.

Oppaan lopussa on vielä ohje lapsen vahvuusprofiilin tekoon ja positiivisen pedagogiikan vuosikello. Vahvuusprofiilin tarkoitus on lasten vahvuuksien dokumentointi kasvunkansioon. Siinä kirjoitetaan lapsen kuvan ympärille lapsen vahvuuksia ja kuinka ne lapsessa näkyvät. Positiivisen pedagogiikan vuosikellon on puolestaan tarkoitus auttaa työntekijöiden suunnittelua positiivisen pedagogiikan toteuttamiseksi. Ajattelin myös, että vuosikello voisi olla hyödyllinen työkalu varmistamaan, että se tulee osaksi toimintaa. Vuosikellon on tarkoitus kulkea työntekijöiden työssä toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Vuosikello on siis tarkoitus myös kopioida oppaasta pois omaksi työkalukseksi.

6 POHDINTA

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Koska kehittämistyö tapahtui varhaiskasvatuksen lapsiryhmässä, tuli kiinnittää erityistä huomiota tietosuojan toteutumiseen opinnäytetyön aikana. Laadin huoltajille ja henkilökunnalle tietosuojailmoituksen (liite 2). Kun opinnäytetyössä käsitellään henkilötietoja, tulee tietosuojan toteutumisesta huolehtia hyvin (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset s.a., 7). Tietosuojailmoituksen avulla huoltajat saivat tiedon muun muassa siitä, miten heidän lastensa henkilötietoja käsitellään kehittämistyössä. Tietosuojailmoitus oli koko kehittämistyön ajan päiväkodin viikko-ohjelman vieressä ilmoitustaululla. Tietosuojan vuoksi tuli huolehtia myös suostumuslomakkeista, jotka tein sekä lasten huoltajille että henkilökunnalle. Huoltajille tein suostumuslomakkeen lapsen osallistumisesta kokeilevaan toimintaan (liite 3). Kehittämistyössä mukana olevat työntekijät allekirjoittivat omat suostumuksensa osana kehittämistyötä (liite 4).

Käytin teoreettisessa viitekehyksessä paljon tutkimuspohjaisia lähteitä sekä virallisia asiakirjoja, kuten Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa käytin tuoreinta asiakirjaa, vuodelta 2022. Tämä antaa luotettavuutta tekstille ja oppaan menetelmille. Kostamo ym. (2022, 84) kirjoittaakin, että kirjoittajan tulee löytää omaan aihealueeseen sopivat lähteet, jotka pohjautuvat tutkimuksiin ja näyttöön perustuvaan tietoon. Lähteiden tulee olla ajantasaisia ja niiden tulee tukea kehittämistyöhön perustuvaa tietoa. Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys tukeekin menetelmäoppaan menetelmiä ja siellä olevaa tekstiä.

Perehdyin teoreettisessa viitekehyksessä useaan eri lähteeseen, jotka pohjautuivat eri tutkijoihin, julkaisuihin sekä tutkimuspohjaisiin teoksiin. Kävin läpi useita eri lähteitä ja löysin useista lähteistä samaa tietoa. Olen viitannut tekstini kappaleissa useimpiin lähteisiin, mikä tuo luotettavuutta tekstille. Kostamo ym. (2022, 84) kirjoittaakin, että opinnäytetyön tekijän tulee perehtyä useampaan samaa aihetta käsittelevään lähteeseen, sekä verrata ja yhdistellä lähteistä saamaansa tietoa. Silloin tieto on vakuuttavampi, jos sen on todennut useampi tutkija.

Lähteiden laatua on myös syytä tarkastella. Niiden käyttökelpoisuus oman työn tavoitteiden näkökulmasta on tärkeää. Lähteistä löytyvän tiedon tulee kuitenkin olla hyödyllistä, eikä pelkkä käyttökelpoisuus riitä. (Toikko & Rantanen 2009, 121–122; Kostamo ym. 2022, 85.) Pyrinkin löytämään työlleni sellaiset lähteet, jotka tukevat oman työni tavoitteita ja aihealueita. Kirjoitin tärkeimmistä lähteistä muistiinpanoja itselleni ylös. Lähteiden luotettavuutta arvioin sen sisältämän tiedon, tuottajan mukaan. Tarkastelin myös lähteissä niiden julkaisuajankohtaa, sekä siinä esiintyvän tiedon tuoreutta. Lähteinäni käytin sellaisia, joiden tuottajina ovat olleet alan asiantuntijat, ja ovat itsekin tehneet aiheista tutkimuksia. Kansainvälisissä lähteissä muun muassa tarkastelin tieteellisen artikkelin piirteitä (analyttinen tutkimusteksti) sekä, missä se on julkaistu. (Kostamo ym. 2022, 85.)

Luotettavuutta lisää myös se, että kehittämistyön aikana siihen osallistuneet työntekijät ovat olleet sitoutuneita työhön. Toikko & Rantanen (2009, 124) kirjoittavat, että sitoutuneisuus vaikuttaa aineistojen, metodin ja tuotosten luotettavuuteen. Luotettavuutta lisää myös se, että kehittämistyössä syntyneitä menetelmiä pystytään jatkossa hyödyntämään varhaiskasvatustyössä pysyvänä toimintatapana. (Toikko & Rantanen 2009, 125.) Oppaan menetelmät, jotka ovat syntyneet kehittämistyössä, ovat tarkoituksenmukaisia ja vastaavat työntekijöiden tarpeisiin ja toiveisiin saada uusia työkaluja myönteisemmän ilmapiirin ja vuorovaikutuksen luomiseen.

6.2 Arviointi

Kehittämistyö oli mielestäni onnistunut ja olen tyytyväinen valmiiseen oppaaseen. Oppaan tekeminen oli työläämpää, kuin olin kuvitellut. Minulle oli alusta lähtien tärkeää, että opas sisältää työntekijöiden toiveiden mukaisia asioita. Sen vuoksi käytin sitä säännöllisesti työntekijöillä tarkastettavana, että sisältö pysyy toiveiden mukaisena. Koska he olivat toivoneet oppaasta selkeää ja helposti luettavaa, oli minulle tärkeää, että siitä myös tulee sellainen. Siihen vaikutti muun muassa, millainen fontti siinä on ja kuinka pitkiä luvut ovat. Kun esimerkkejä tuli paljon, ja sivumääräkin alkoi kasvaa, käytin oppaan työntekijöiden arvioitavana. Halusin heidän arvioivan, onko opas pysynyt vielä sel-

keänä ja helposti luettavana. Tein korjauksia oppaaseen heiltä saadun palautteen perusteella. Muutin esimerkiksi fonttia selkeämmäksi ja tein selkeämpiä kappalejakoja.

Kaiken sen työn jälkeen, mitä tein, olen tyytyväinen oppaan ulkonäköön ja sisältöön. Sisältö vastaa Marian Tarha Oy:n henkilökunnan tarpeita, eli selkeää ja helposti luettavaa tekstiä esimerkkien kera, sekä myönteisempiä keinoja muun muassa vuorovaikutukseen. Tärkeää kaikessa oli se, että lapset saivat kehittämistyön aikana enemmän positiivista palautetta ja onnistumisia asioissa, erityisesti haastavissa kasvatustilanteissa korostuen.

Kehittämistyössä mukana olleet työntekijät arvioivat, että kehittäminen oli hyvin suunniteltu ja osasin pitää langat hyvin käsissä. He kokivat, että johdin kehittämistyötä määrätietoisesti niin, että suunnitellut asiat myös toteutuivat. Koikelevasta toiminnasta jäi erityisesti mieleen timanttien keräys. Se osoittautui työntekijöiden mielestä mielekkääksi ja helpoksi tavaksi toteuttaa positiivista pedagogiikkaa ja onnistumisten huomaamista. Myös lapset innostuivat selkeästi eniten timanttien keräyksestä. Työntekijät kokivat, että saivat muutamassa kuukaudessa kokeilla käytännössä positiivisen pedagogiikan useampaa menetelmää, joita heidän päiväkodissaan ei ollut aikaisemmin toteutettu. Myös kokeillut menetelmät oli avattu oppaassa hyvin. Myös vahvuussanaston käyttö on työntekijöiden mielestä lisääntynyt tiimissä paljon, sekä myös lasten kanssa.

Valmis menetelmäopas sai hyvää palautetta. Työntekijät olivat tyytyväisiä siihen, sillä se sisälsi juuri niitä asioita, joita olivat sinne toivoneet. Työntekijöiden mielestä oppaan pituudella ei ollut merkitystä, kunhan tärkeät asiat vain löytyivät sieltä. Selkeä sisällysluettelo helpotti lukemista, sekä lyhyet luvut. Monipuolisista esimerkeistä tuli myös kiitosta, sillä ne antoivat asioille paremmin ymmärrettävyyttä. Työntekijät eivät halunneet muuttaa tai poistaa oppaasta mitään. Työntekijät myös antoivat kiitosta siitä, että jos oppaassa oli kehittämistyön aikana heidän mielestään jotain epäselvyyksiä, niin avasin sen heille hyvin ja tein tarvittavat muutokset niin, että sen ymmärtää paremmin. Lopullinen opas on heidän mielestään helposti luettava ja visuaalisesti kiin-

nostava. Esimerkit olivat heidän mielestään tosi hyviä ja tukivat sitä, että esimerkeissä käytetyt menetelmät jäivät paremmin mieleen. Eri menetelmät oli myös hyvin avattu ja selitetty.

Toimeksiantaja oli myös tyytyväinen valmiiseen oppaaseen. Hän sanoi, että opas on helposti luettava ja sen sisältö oli kattava. Opas sisältää monipuolisesti erilaisia menetelmiä ja materiaalia menetelmien toteuttamiseksi. Toimeksiantaja piti myös oppaan esimerkeistä, sillä ne antavat konkretiaa menetelmille ja luotettavuutta sille, että menetelmät ovat syntyneet oppaaseen kokemusten kautta, eikä niitä ole vain otettu kirjoista sinne. Toimeksiantaja sanoi myös, että koko kehittämistyö on ollut hyvä juttu ja se on näkynyt vahvasti ryhmässämme. Toimeksiantaja oli iloinen, että menetelmiä on kokeiltu käytännössä ennen oppaan valmistumista, koska sillä tavalla ne on todettu toimiviksi.

Kokeileva toiminta oli mielestäni hyödyllinen menetelmä kehittämistyössä. Toimintamallit, joita olimme suunnitelleet oppaaseen, tulivat kokeilevan toiminnan myötä paremmiksi ja toimivammiksi. Lisäksi kokeileva toiminta antoi koko kehittämistyön aikana työntekijöille konkreettista käsitystä siitä, miten positiivista pedagogiikkaa ja oppaaseen tulevia menetelmiä otetaan osaksi varhaiskasvatusta. Työntekijöiden tieto kasvoi matkan varrella paljon ja kiinnostus aihetta kohtaan kasvoi. Työntekijät kertoivat, että kun he näkivät konkreettisesti erilaisia käytännön menetelmiä, alkoivat menetelmät tulla itselleen jo luontaisemmaksi toimintatavaksi: *"Itellekii on alkanu tulla jo sisäiseks ja tietoiseks toimintatavaks jotkut menetelmät tän projektin myötä"*. Tämä kertoo mielestäni sen, että kehittämistyötä on tehty siihen sitoutuen ja työntekijöiden oman ammatillisen kehittymisen tarve on ollut toiveissa.

Vaikka opinnäytetyöni valmistuu, jatkuu positiivisen pedagogiikan toteuttaminen osana työtämme. Olemme suunnitelleet, että otamme seuraavaksi käyttöön kehukirjeet. Teemme kehukirjeistä joulukalenterin, jolloin marraskuussa jaamme kirjeet kotiin ja joulukuussa luemme niitä lapsille. Lisäksi timanttien keräys saavutti niin suuren suosion, että lapset ovat jo kyselleet milloin keräämme taas timantteja. Lisäksi olemme arjessa huomanneet monen monta tilannetta, joista timantteja olisi kertynyt paljon, joten olemme ajatelleet ottaa

timanttien keräyksen taas pian käyttöön. Helmikuussa aiomme jatkaa vahvuusteemalla, jolloin keskitymme ystävällisyyteen erilaisten toimintojen kautta. Lisäksi ryhmätöitä harjoitellaan koko ajan. Vahvuusseikkailusta on jääneet vielä helmipurkit käyttöön, sillä niiden kerääminen on motivoinut lapsia paljon toimimaan esimerkiksi ystävällisesti tai reilusti.

Suomen YK-liitto on tehnyt kestävän kehityksen Agenda 2030 tavoiteohjelman. Opinnäytetyöni edistää kestävästä kehityksestä lasten osallisuuden ja tasa-arvoisen kohtelun kautta. Positiivinen pedagogiikka tukee lasten varhaislapsuuden kehitystä sekä varmistaa lapsen laadukkaan hoidon. Hyvinvointitaidot tukevat lasten oppimista ja antaa valmiuksia peruskouluun, mikä kestävän kehityksen mukaista. (Kestävä kehitys s.a.; Hyvä koulutus s.a.; Sukupuolten tasa-arvo s.a.)

6.3 Tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteena opinnäytetyölleni oli, että Marian Tarha Oy saa työntekijöille käyttöönsä positiivisen pedagogiikan menetelmiä selkeän ja helposti ymmärrettävän oppaan avulla. Opinnäytetyön tavoitteena oli myös vastata Marian Tarha Oy:n tarpeisiin, eli että työntekijät saavat työkaluja muun muassa myönteisempään vuorovaikutukseen.

Tavoitteet toteutuivat hyvin. Marian Tarha Oy:n työntekijät saivat selkeän ja helposti ymmärrettävän oppaan käyttöönsä, jonka sisältöön he olivat erittäin tyytyväisiä. Työntekijät kokivat, että opas vastasi heidän tarpeitaan ja toiveitaan. Jo kehittämistyöhön osallistuminen itsessään antoi heille erilaisia työkaluja myönteisempään vuorovaikutukseen ja haastavissa kasvatustilanteissa toimimiseen. Esimerkiksi työntekijät kertoivat, että heidän mielestään vahvuusanaston käyttö on lisääntynyt paljon niin aikuisten keskusteluissa kuin lastenkin kanssa jutteluissa. Myös timanttien keräys on lisännyt positiivisen palautteen antoa lapsille ja lasten onnistumisia on sanoitettu enemmän.

Pitkän tähtäimen tavoitteena työlleni oli, että positiivisen pedagogiikan menetelmäopas ja sieltä saatu tieto jäisi pysyvästi käyttöön Marian Tarha Oy:lle. Pitkän tähtäimen tavoitteena oli myös, että oppaan tuomat menetelmät tukisivat lasten hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kehitystä niiden jäädessä pysy-

vään käyttöön. Nämä ovat sellaisia tavoitteita, joita en pysty arvioimaan työn tässä vaiheessa, vaan niiden näkyväksi tuleminen tapahtuu vasta pidemmän ajan jälkeen. Kuitenkin tässä vaiheessa uskallan ajatella, että menetelmät saavat hyvän jalansijan Marian Tarha Oy:ssä, sillä ainakin meidän ryhmämme on suunnitellut jo pitkälle seuraavaa vuotta erilaisia positiivisen pedagogiikan menetelmiä toteutettavaksi. Tällöin uskon niiden myös tukevan lasten hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kehitystä. Nyt jo on ollut nähtävissä, että erityisesti timanttien ja helmien keräys sekä erilaiset vahvuusharjoittelut ovat tukeneet muun muassa lasten itsesäätelytaitoja.

Lisäksi olemme huomanneet, että vuorovaikutuksen laatu on muuttunut jo myönteisemmäksi ja olemmekin yhdessä iloinneet tiimissä tilanteista, joissa olemme tätä huomanneet. Esimerkkinä yhdestä onnistumisen kokemuksesta on, kun odotteluhetkellä lapsi kiipesikin salin lavalle ja alkoi rämpyttää tuuletusritilää. Päiväkodin sääntöihin kuuluu, että lavalle saa mennä vain aikuisen luvalla, sillä sieltä voi helposti tippua. Lisäksi rämpytyksestä lähti kova ääni. Työntekijä kuitenkin vastasi tilanteeseen myönteisesti ja sanoi lapselle, että saipa lapsi hienon rytmin aikaiseksi. Sen jälkeen työntekijä kehotti lasta tulemaan alas lavalta ja penkille odottamaan hetkeksi, että he pääsisivät lähtemään ryhmätilaan. Lapsi lopetti rämpytyksen ja tuli alas lavalta penkille. Työntekijä huomasi myönteisen vuorovaikutuksen merkityksen tilanteessa ja iloitsi paljon, että tilanne oli ratkennut sen myötä helposti.

Olemme myös ladanneet päiväkodin puhelimeen Huomaa hyvä! -sovelluksen, jota on nyt kokeiltu pienryhmällä. Osallistuimme koulutukseen, jossa sovelusta esiteltiin ja halusimme kokeilla, millainen se on. Kun olemme kokeilleet sitä pienryhmällä, niin se on tarkoitus ottaa käyttöön koko ryhmälle. Jo nyt olemme huomanneet, että pienryhmässä oleville lapsille se on ollut merkittävä, sillä he esimerkiksi ovat kertoneet hakutilanteessa vanhemmilleen päivän aikana saaneista vahvuusmerkeistään. Kehittämistyössä mukana olleet työntekijät ovatkin sanoneet, että koko ajan ryhmässämme kuulee ja näkee enemmän vahvuuspuhetta niin lapsilla kuin aikuisilla.

6.4 Ammatillisen kasvun ja oman oppimisen arviointi

Itselleni tämä kehittämistyö on ollut merkittävä kokemus. Positiivisen pedagogiikan löytäminen on ollut merkittävää ja silmiä avaavaa. Käsitteenä positiivinen pedagogiikka on ollut jo tuttu ennestään, mutta tämän kehittämistyön aikana sen todellinen merkitys ja se, mitä se sisältää on auennut itselleni. Positiivinen pedagogiikka on muuttanut omaa asennettani ja tapaani toimia. Mitä enemmän olen aiheesta lukenut ja oppinut, sitä paremmat taidot hyvinvointiin olen myös itse saanut. Se on opettanut minulle näkemään enemmän hyvää ympärilläni. Tärkeimpänä se on opettanut työssäni minua aidosti välittämään lapsista varhaiskasvatuksessa sekä näkemään heissä hyvän ja heidän ainutlaatuisuutensa. Oma työidentiteettini on kokenut kehittymistä siihen suuntaan, että panostan tulevaisuudessakin vuorovaikutuksen laatuun ja onnistumisten huomaamiseen työssäni.

Myös luontevahvuuksiin tutustuminen oli mielenkiintoista ja innostavaa. Olen luontevahvuuksien avulla oppinut muun muassa itsestäni paljon lisää ja olen oppinut itsessäni tunnistamaan vahvuuksia. Tämän myötä on ollut helpompaa huomata lapsissa heidän vahvuuksiaan. Kun vahvuussanasto tulee itselle tutummaksi, niin niitä alkaa näkemään ympärillään enemmän.

Opin kehittämistyöstä prosessin aikana paljon. Oli mielenkiintoista tutustua kehittämistyön eri malleihin ja menetelmiin. Suunnitelmallisuus korostui tärkeäksi tekijäksi, sillä koen, että ilman hyvää suunnittelua en olisi edennyt opinnäyte-työssäni näin hyvin. Kuitenkin konstruktivistinen malli antoi tilaa sille, että suunnitelmaa pystyi toisinaan muuttamaankin. Se antoi myös tilaa yhteiselle kehittämistyölle sekä jatkuvalla reflektiolla. Tämä malli sopi omaan opinnäyte-työhöni erittäin hyvin, sillä olen jo luonteeltani sen tyylinen, että pidän tarkasta suunnittelusta, mutta haluan antaa myös tilaa pohdinnalle, reflektoinnille ja mahdollisille muutoksille. Kehittämistyön aikana pääsin myös kokeilemaan johtamisen roolia, sillä toimin tämän työn ”johtajana”. Pidän huolta siitä, että aikataulusta pidettiin kiinni ja että kaikki suunnittelemani menetelmät mahtuvat tämän työn aikataulun puitteissa toimintaamme ja tulee toteutettua. Pyysin myös palautetta usein, jos työntekijät eivät antaneet sitä omaehtoisesti.

Kehittämistyö antoi myös paljon uusia valmiuksia työelämää varten. Olen oppinut muun muassa paljon raportin kirjoittamisesta ja siitä, että asioiden perustelulla on tärkeä paikka siinä. Olen oppinut kehittämistyöstä ja sen eri menetelmistä myös paljon, ja koen että kehittämistyön mallit ovat antaneet myös paljon työkaluja tulevaisuuteen, jos lähtisin mukaan johonkin kehittämistyöhön. Kehittämistyö onkin herättänyt mielenkiintoni ja koen, että olisin innokas lähtemään sellaiseen tulevaisuudessakin mukaan.

6.5 Jatkokehittäminen

Jatkokehittämisenä näen, että oppaan saaminen pysyväksi osaksi Marian Tarha Oy:n toimintaa voitaisi varmistaa muun muassa sillä, että työnantaja alkaisi tarjota enemmän positiivisen pedagogiikan koulutuksia työntekijöilleen. Toikko & Rantanen (2009, 62–63) kirjoittavat, että uusien toimintamallien ylläpitäminen ja juurruttaminen voi olla haastavaa. Jotta uusi toimintatapa hyväksytään ja siihen sitoudutaan lopulta koko organisaatiossa, tarvitaan siihen esimerkiksi koulutusjaksoja. Myös tuotteen toimivuudesta voidaan pyytää palautetta myöhemmin, jolloin se ikään kuin täytyy ottaa käyttöön. Esimerkiksi Marian Tarha Oy:n johtaja voisi edellyttää työntekijöitään ottamaan kevään 2023 aikana jonkin oppaan menetelmän käyttöön ja pyytää sen jälkeen työntekijöiltä palautetta, miten opas on toiminut eri ryhmissä. Marian Tarha Oy:n johtajilla on vastuu, että opas otetaan käyttöön heidän yksiköissään.

Kun opas on saatu levitettyä koko Marian Tarha Oy:n yksiköihin ja menetelmiä on käytetty jo jonkin aikaa, voisi jatkokehittämisenä olla tutkimus siitä, miten opas on toiminut Marian Tarha Oy:ssä. Tutkimuksessa voisi selvittää esimerkiksi, miten positiivisen pedagogiikan menetelmät ovat toteutuneet ja ovatko ne muuttaneet vuorovaikutusta myönteisemmäksi.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset s.a. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382> [viitattu 16.10.2022].

Avola, P. & Pentikäinen, V. 2020. Kukoistava kasvatusta. Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. 2. painos. BEEhappy publishing.

Avola, P., Pentikäinen, V., Alalauri, S. & Salminen, M. 2022. Hyvinvointitaitojen kukoistava tehtäväkirja. Harjoituksia – tehtäviä – tuntisuunnitelmia – inspiraatiota. BEEhappy publishing.

Baker, L., Green, S. & Falecki, D. 2017. Positive early childhood education: Expanding the reach of positive psychology into early childhood. European Journal of Applied Positive Psychology, 1, 8, 1–12. Review paper. WWW-dokumentti (PDF-dokumentti). Julkaistu 31.12.2017. Saatavissa: <https://www.nationalwellbeingsservice.org/volumes/volume-1-2017/volume-1-article-8/> [viitattu 1.9.2022].

Hyvä koulutus. s.a. Suomen YK-liitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ykliitto.fi/hyva-koulutus> [viitattu 30.10.2022].

Kangas, J., Lastikka, A-L. & Karlsson, L. 2021. Voimauttava varhaiskasvatusta. Leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi. Helsinki: Otava.

Kestävä kehitys. s.a. Suomen YK-liitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys> [viitattu 30.10.2022].

Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilkkä, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki: Art House Oy.

Kronqvist, E-L. 2020. Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatusta käsikirja. 5. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 10–28.

Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. 2015. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologian voima. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 224–242.

Leskisenoja, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatusta. Toiteuta käytännössä. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Leskisenoja, E. 2017. Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ojanen, M. 2014. Positiivinen psykologia. 2. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Ranta, S. 2021. Kasvun juuret. Miten tuen lapsen oppimista ja hyvinvointia? Jyväskylä: PS-kustannus.

Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turku AMK. Turku University of Applied Sciences. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf> [viitattu 1.9.2022].

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäyte-työhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Oppimateriaaleja. Puheenvuoroja 72. Raportteja. Tutkimuksia. Turun ammattikorkeakoulu. Turku University of Applied Sciences.

Shoshani, A. & Slone, M. 2017. Positive Education for Young Children: Effects of a Positive Psychology Intervention for Preschool Children on Subjective Well Being and Learning Behaviors. Educational Psychology. Frontiers in Psychology. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01866> [viitattu 1.9.2022].

Sukupuolten tasa-arvo. s.a. Suomen YK-liitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ykliitto.fi/sukupuolten-valinen-tasa-arvo> [viitattu 30.10.2022].

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. 2. painos. Tampere: Tampere University Press.

Trogen, T. 2018. Pieni kirja luonteenvahvuuksista. Ilo olla yhdessä – Positiivinen kasvatusta. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://positiivinenkasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/09/pieni-kirja-luonteenvahvuuksista-2018.pdf> [viitattu 13.8.2022].

Uusitalo-Malmivaara, L. 2015. Hyveet ja luonteenvahvuudet. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologian voima. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 63–84.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2017. Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2019. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luonteenvahvuutensa. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_0.pdf [viitattu 16.10.2022].

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540.

Vuorinen, K. 2022. Character strength interventions. Introducing, developing, and studying character strength teaching in Finnish education. Faculty of Educational Sciences. University of Helsinki. Doctoral Dissertation. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-8093-3> [viitattu 1.9.2022].

Yrttiaho, R. & Posio, S. 2021. Opettajan hyvinvointikirja. Positiivisen psykologian työkaluja työhyvinvoinnin tueksi. Jyväskylä: PS-kustannus.

POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA JA LUONTEENVAHVUUDET

-Menetelmäopas työntekijöille-

Sisällysluettelo

Lukijalle	
Positiivinen pedagogiikka	4
Luontevahvuudet	6
Vuorovaikutus	7
Toteuttaminen varhaiskasvatuksessa	8
Vuorovaikutus haastavissa kasvatustilanteissa	8
Mitä sanoa kieltojen sijaan?	13
Vahvuuskortit	14
Luontevahvuudet Vasu-prosessissa	21
Vahvuusseikkailu	24
Vahvuuksien bongaus	27
Unelmakartta	28
Unelmieni päivä	29
Erilaisia unelmia	30
Minä onnistuin -timanttikeräys	31
Iloiset viestit kotiin	33
Kehukirje	35
Viikon tähti	37
Vahvuusprofiili	39
Vuosikello	40
Lähteet	41

Lukijalle

Pidät käsissäsi opasta, joka on syntynyt osana sosionomiopintojeni opinnäytetyötä.

Opas on tuotettu kehittämistyönä, jonka tarkoitus on tuoda työkaluja Marian Tarha Oy:n työntekijöille positiivisen pedagogiikan toteuttamiseksi osana varhaiskasvatuksen toimintaa. Halusin tehdä oppaasta mahdollisimman selkeän ja ulkonäöllisesti kiehtovan, jotta sitä lukeva jaksaa siitä kiinnostua.

Sivulla 5 oleva positiivisen pedagogiikan huoneentaulu on tarkoitus ottaa oppaasta irralleen ja laittaa se esimerkiksi ryhmätilan seinälle muistuttamaan positiivisen pedagogiikan olemassaolosta.

Sivulta 15 löytyvät vahvuuskortit voi leikata oppaasta irti kaksipuoleisiksi ja laminoida itselleen ryhmän käyttöön.

Sivulla 40 oleva positiivisen pedagogiikan vuosikello on esimerkki siitä, miten positiivista pedagogiikkaa voi jakaa koko toimintakaudelle. Jokainen ryhmä voi kuitenkin suunnitella toimintakauden itselle parhaalla tavalla toimivaksi.

Katri Liikkanen

POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA

Positiivinen pedagogiikka on tieteeseen ja positiiviseen psykologiaan pohjautuva kasvatussuuntaus.

Sillä on tutkittu yhteys ihmisten hyvinvointiin ja mielenterveyteen.

Positiivisen pedagogiikan tarkoituksena on kasvattaa onnellisia, tasapainoisia ja hyvinvoivia lapsia, sekä tukea lasten oppimista.

Se onnistuu muun muassa aidolla välittämällä ja *hyvään keskittymällä*.

Myös antamalla lapselle mahdollisuuden *tunteidensa ja kokemustensa ilmaisuun, itsensä toteuttamiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen,*

tuetaan lapsen hyvinvointia ja mahdollisuutta oppimiseen.

(Avola & Pentikäinen 2020; Leskisenoja 2019.)

POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA

Myönteiset tunteet

Hyvän
huomaaminen

Aito välittäminen

Lasten vahvuudet

Lasta kunnioittava
vuorovaikutus

Lasten osallisuus

LUONTEENVAHVUUDET

Luonteenvahvuudet ovat osa positiivista pedagogiikkaa. Luonteenvahvuuksien tarkastelu keskittyy hyvän huomaamiseen ja kasvattamiseen, mikä puolestaan auttaa lasta rakentamaan itseluottamusta ja onnistumisen kokemuksia.

Jotta vahvuuksien näkeminen avautuu, tulee opetella vahvuussanastoa ja vahvuuspuhetta.

Se, miten aikuinen näkee lapsen, vaikuttaa lapseen. Luonteenvahvuuksilla voidaan mm. vastata ongelmatilanteissa: aikuinen voi olla auttamassa lasta vahvistamaan tilanteessa tarvittavia taitoja, esim. itsesäätelyä.

Myönteisten toimintamallien ja ratkaisujen tarjoaminen lapselle onkin parempi vaihtoehto kuin kiellot.

Jokaisesta lapsesta löytyy hyvää ja sitä onkin tärkeä huomioida.

(Uusitalo-Malmivaara 2019; Avola & Pentikäinen 2020; Kumpulainen ym. 2015; Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2019.)

”Olitpa sinnikäs, kun jaksoit rakentaa tornin yhä uudelleen!”

”Tuo oli tosi ystävällistä, kun annoit kaverille istumapaikan”

”Olitpa rohkea, kun uskalsit puolustaa kaveria”

VUOROVAIKUTUS

Vuorovaikutustilanteet tuovat positiivisen pedagogiikan periaatteet parhaiten näkyväksi.

Hyvä ja sensitiivinen vuorovaikutus vaatii aitoa läsnäoloa. Siinä korostuu sekä lapsen, että asian arvostus ja myönteisyys. Aikuisen oma olemus, sekä ilmeet ja eleet vaikuttavat siihen, millaista vuorovaikutus on.

Hyvässä vuorovaikutuksessa:

- ♥ Aikuinen menee alas lapsen tasolle
- ♥ Aikuinen kiinnostuu lapsen asioista, kyselee ja kuuntelee
- ♥ Aikuinen antaa lapsen puhua loppuun
- ♥ Aikuinen kunnioittaa ja kannustaa lasta
- ♥ Aikuisella on herkkyys tunnistaa lapsen aloitteita vuorovaikutukselle
- ♥ Aikuisella on herkkyys tunnistaa lapsen tunnetiloja
- ♥ Aikuinen pyrkii aidosti ymmärtämään lasta

Lapsiryhmän jokainen lapsi tulisi kohdata ainakin kerran päivässä.

Kohtaamiset voivat olla pieniä hetkiä arjen keskellä, kuten aamun tulotilanteessa, ruokailussa tai pukemistilanteessa. Se voi olla myös lapsen tavoittava hymy tai kuiskaus lapselle: "Olet ihana". Tärkeintä on, että aikuinen pysähtyy lapsen äärelle ja kohtaamisessa on aitoa läsnäoloa ja positiivisuutta.

Silloin lapsi voi kokea olevansa tärkeä ja että hänet huomataan

TOTEUTTAMINEN

VARHAISKASVATUKSESSA

Haastavat kasvatustilanteet

- ♥ Keskustellaan lapsen kanssa tilanteesta
- ♥ Annetaan palaute käytöksestä koskien lapsen toimintaa, ei lasta itseään
- ♥ Aikuinen ja lapsi pohtii yhdessä rakentavampia toimintamalleja tulevien tilanteiden varalle
- ♥ Ei kovia rankaisukeinoja, esim. jäähypenkki
- ♥ Aikuinen ja lapsi pohtii yhdessä lapsen toiminnan seurauksia
- ♥ Annetaan mahdollisuus muuttaa omaa toimintaa
 - ➔ Lapsi oppii miettimään, millaista oma toiminta on, ja miten se vaikuttaa ympäristöön tai muihin ihmisiin

Esimerkki:

Kun lapsilla tulee leikki-tilanteessa riitaa, aikuinen menee rauhoittamaan tilanteen: hän kysyy, voiko joku kertoa tilanteesta, esim. "mitä tapahtui?". Aikuinen ei anna lapsille valmiita vastauksia, vaan yhdessä voidaan käydä tilanne läpi ja kuvailla tilanne. Ei kysytä, miksi tai kuka aloitti eikä sanota miten sen olisi pitänyt mennä. Yhdessä etsitään vastauksia ja lopuksi yhdessä mietitään, miten tilanne olisi voinut mennä toisin. Miten seuraavalla kerralla toimitaan toisin? Annetaan lapselle aikaa miettiä vastauksiaan. Kun hän uskaltaa kertoa totuuden, ei rankaista lasta. Lasta kohdellaan lämpimästi ja hyväksyvästi, vaikka olisi toiminut väärin. Lopuksi on tärkeää, että lapsi tietää ja tuntee saaneensa anteeksi tilanteen käsittelyn jälkeen.

Konfliktitilanteen jälkeen lasta kiitetään ja kehuaan, kun lapsi on toiminut tilanteen vaatimalla tavalla:

- "Kiitos, kun kuuntelit minua"
- "Hyvä, että kerroit minulle"
- "Kiitos kun luotit minuun"
- "Ihanaa että pysyit rauhallisena keskustelun ajan"
- "Hienoa että saimme ratkaistua tämän tilanteen"
- "Oli ihanaa keskustella kanssasi"
- "Kerroitpa hyviä ideoita asian ratkaisemiseksi"

- ♥ Vaikka ratkaisua ei löytyisi, on hyvä kehua myös yrityksestä

Luontevahvuudet voi ottaa myös avuksi, esimerkiksi jos lapsella vaikeus toimia ryhmässä, vahvistetaan ryhmätyötaitoja

- ♥ Vahvistetaan taitoa, ei korjata ongelmaa
- ♥ **Kiinnitetään enemmän huomiota hyvään** ja niihin tilanteisiin, joissa kaikki menee hyvin

Vaatii aikaa, että hyvän huomaamisesta tulee automaattista.

Kannattaa siis olla itselleen lempeä, eikä lannistua, jos ei heti onnistu.

Jotta lapsen sisäinen motivaatio kehuille säilyy, on tärkeää, että lapsi saa aikuiselta rakkautta ja huomiota muutenkin kuin kehuilla. Vaikka lapsi käyttäytyisi ei-toivotulla tavalla, tulee hänelle silti osoittaa rakkautta. Käyttäytymiselle voi sanoa ei, lapselle kyllä. Esim. otetaan lapsi syliin, jos hän haluaa, vaikka ei ole noudattanut ohjeita.

Lapsen **toimintaa voi uudelleenohjata** esimerkiksi silloin, jos ei lapsi ole vielä sillä taitotasolla, että keskustelu auttaisi.

Silloin muutetaan tilanne ja ympäristö sellaiseksi, että voidaan vastata lasten tarpeisiin.

Annetaan lapselle muuta tekemistä:

- ♥ Jos lapsi heittelee leluja, annetaan tilalle siihen sopivat välineet ja otetaan sopimattomat pois.
 - esimerkiksi pehmeä pallo tai pehmolelu, jota voi ohjata heittämään johonkin koriin
- ♥ Jos lapset juoksevat ympäri ryhmätilaa, voidaan heille laittaa musiikki soimaan, jonka tahdissa he voivat leikkiä, esim. i-ha-haa-leikkiä
 - ainakin pienempien lasten kohdalla tämä voi onnistua
 - mahdollista kokeilla myös isompien kanssa
 - tilan kannattaa olla rajattu, toimii paremmin pienemmässä tilassa

Annetaan siis vaihtoehtoisia tapoja toimia. Emme vain kiellä, vaan mietimme mikä tarve lapsen toiminnan takana on ja yritämme vastata siihen.

Huumoria ja leikillisyyttä voi käyttää myös apuna,

esimerkiksi naurun avulla voi saada ohjattua lasta kohti toivottua käytöstä

Esimerkki:

Pukemistilanteessa lapsella ei suju pukeminen. Leikillisyyden ja huumorin kautta aikuinen voi itse heittäytyä lattialle ja alkaa pukemaan lapsen vaatteita päällensä. Kun vaatteet ei mahdu aikuiselle, voi hän ääneen ihmetellä, miksi kummassa vaatteet eivät mahdu hänelle, onkohan vaatteet yön aikana kutistuneet, vai onkohan aikuinen itse muuttunut jättiläiseksi.

Tilanne voi auttaa siihen, että lasta alkaa naurattaa ja hän kertoo vaatteiden olevan hänen, jolloin hän voi ottaa vaatteet ja alkaa pukea. Leikillisyyttä voi tällöin jatkaa ja todeta helpotusta siitä, että ei olekaan onneksi muuttunut jättiläiseksi tai vaatteet eivät olleetkaan kutistuneet.

Lapsilla on riitaa metsäretkellä kepeistä. Aikuinen voi lainata keppiä, ja alkaa leikkiä sillä esimerkiksi joulupukkia, jossa keppi toimii kävelykeppinä. Riita voi pysähtyä, kun lapset alkavat ihmetellä aikuisen joulupukki -leikkiä. Kun aikuinen antaa kepin takaisin lapsille, riita on unohtunut ja leikki jatkuu.

Jos siivoushetkellä lapset eivät siivoa lelujaan vaan alkaa riehua ja sotkemaan enemmän, voi aikuinen hypätä mukaan lasten kanssa, ja ehdottaa, että ollaan aartenmetsästäjiä. Lelut ovat aarteita: on timantteja, kultaa ym. Laitetaan aartenmetsästys hatut päähän! Ja niin aletaan yhdessä keräämään aarteita ja piilotetaan ne omiin laatikoihin, ettei merirosvot ehdi tulla ja löytää niitä. Nopeasti tavarat menevät omille paikoilleen ja huone on siivottu. Aikuinen on koko ajan ohjaamassa tilannetta leikkisästi.

Leikki ja leikillisuus vahvistaa
vuorovaikutusta aikuisen ja lasten välillä, eikä tuhoa aikuisen auktoriteettia.
Yhteinen hassuttelu tukee lasten hyvinvointia.

Aikuinen voi antaa lapselle konkreettisia esimerkkejä, miten esimerkiksi oman tunnekuohun kanssa kannattaa toimia, millä keinoilla siitä selviää helpommin. Tähän voi olla apuna esimerkiksi toimintataulu, josta yhdessä katsotaan lapsen kanssa, mikä keino auttaisi rauhoittumaan.

Ota lapsi syliin, vaikka hän olisi tehnyt mitä tahansa (jos lapsi itse haluaa tai pyytää)

Aikuinen konkreettisesti läsnä:

- ♥ Lapsen kunnioittaminen
- ♥ Aktiivinen ja aito kuunteleminen
- ♥ Lapsen empaattinen kohtaaminen
- ♥ Lapsen käytöksen taakse näkeminen
- ♥ Lapsi ei ole tahallaan hankala

"Olet tärkeä"

"Olen ylpeä sinusta"

"Ajatuksesi ja mielipiteesi ovat merkityksellisiä"

Aikuinen voi myös ottaa tilanteesta pienen tauon, jos kokee ettei voimat juuri riitä. Hän voi sanoa lapselle esimerkiksi: "Minun täytyy nyt ottaa pari minuuttia omaa rauhaa. Palaan tähän sen jälkeen"

Se auttaa rauhoittamaan omat tunteet ja saa lisää tilaa ajatuksille ratkaista tilanne.

Välillä pelkkä lempeä, rauhallinen kosketus voi olla se mitä lapsi tarvitsi.

Mitä voi sanoa kieltojen sijaan?

Vahvuuskortit

Vahvuuskortit auttavat helposti luontevahvuuksien nimeämisessä ja niitä voi hyödyntää esimerkiksi

- ♥ Aamupiirillä, jossa voidaan vahvuus kerrallaan ottaa kortti, ja pohtia siinä esiintyvää vahvuutta. Mitä kyseinen vahvuus tarkoittaa, mitä taitoja erilaisiin toimintoihin tarvitaan?
- ♥ Vahvuuskorteista voi nostaa yhden vahvuuden ja ottaa vahvuus mukaan leikkeihin, esimerkiksi kotileikkiin tai nukke- tai eläinleikkiin.
- ♥ Vahvuuskortit voivat auttaa myös suunnittelemaan toimintaa tietyn vahvuuden ympärille
- ♥ Lasten kanssa voi miettiä vahvuuksien käyttömahdollisuuksia yhdessä ja koota niistä huoneentaulu
- ♥ Lapsen omia vahvuuksia miettiessä, lapsi voi itse nostaa korteista ne, jotka kokee omiksi luontevahvuuksikseen
- ♥ Korteista voi myös miettiä, mitä vahvuutta haluaisi opetella
- ♥ Vahvuuskortteja voi käyttää lapsiryhmässä esimerkiksi vahvuuksien bongailuun, joka viikko
- ♥ nostetaan uusi vahvuus ja kiinnitetään sen viikon ajan erityistä huomiota kyseiseen vahvuuteen

RYHMÄTYÖ- TAIDOT

ITSESÄÄTELY

REILUUS

INNOSTUS

RYHMÄTYÖ- TAIDOT

- Kokee tärkeäksi osallistumisen yhteiseen toimintaan
- Kannustaa ja huomioi muita
- Osaa jakaa tavaroita ja antaa myös muille mahdollisuuden osallistua yhteiseen tekemiseen
- Haluaa käyttää vahvuuksiaan, jotta koko ryhmän yhteinen tavoite saavutettaisiin
- Tekee oman osuutensa ryhmänsä hyväksi
- Arvostaa muita ryhmän jäseniä ja näkee toistenkin vahvuuksia
- Omaa kuuntelemisen taidon

Vinkkejä harjoitteluun:

- Myönteisen palautteen antaminen
- Tehdään ryhmän kanssa yhteinen taideteos
- Keksitään ryhmälle oma kannustuslause tai -sana
- Muodostetaan erilaisia leikkiryhmiä arjessa
- Rakennetaan pienryhmissä oma teos ja esitellään muille
- Aamupiirille kiertämään konkreettinen esine (pehmolelu), joka auttaa puheenvuoron jakamisessa ja toisen kuuntelussa
- Erilaisia ryhmätyötaitoleikkejä ja -harjoituksia

ITSESÄÄTELY

- Pysyy rauhallisena vaikka joku yrittäisi ärsyttää
- Pystyy hillitsemään halua esimerkiksi herkkujen syönnissä
- Ei hermostu pienistä
- Pystyy pitämään huomionsa tekemisessä, vaikka ympärillä joku huutelisi tai liikkuisi
- Pystyy malttamaan oman mielensä
- Kykenee omien tunteiden säätelyyn
- Antaa työrauhan
- Osaa toimia tilanteeseen sopivalla tavalla

Vinkkejä harjoitteluun:

- Erilaiset rauhoittumisen keinojen miettiminen ja toteuttaminen, esimerkiksi hengitysharjoitukset (käsihengitys), kymmeneen laskeminen..
- Jonossa kulkemisen harjoittelu: itsesäätelyä tarvitaan, kun kuljetaan yksin tai pareittain jonossa
- Yhteiset pelit ja leikit, joissa tarvitaan itsesäätelyä, esimerkiksi seuraa johtajaa, patsashippa tai peilileikki
- Ryhmän yhteisten sopimusten tekeminen arjen hetkiin esimerkiksi ruokailuun ja satuhetkelle.
- Toimintatavat ja sopimus joihin koko ryhmä sitoutuu ja pystyy noudattamaan

REILUUS

- Kokee tärkeäksi kaikkien tasapuolisen ja ystävällisen kohtelun
- Osallistuminen on voittoa tärkeämpää
- Osaa antaa anteeksi
- Osaa olla joustava, eikä takerru pikkuasioihin
- Ei jätä ketään ulkopuolelle
- Ymmärtää oikean ja väärän

Vinkkejä harjoitteluun:

- Aikuisen oma esimerkki olemalla itse reilu
- Eettisten kysymysten pohtiminen yhdessä lasten kanssa
- Erilaisuuden myönteinen kohtaaminen
- Aikuinen pyrkii näkemään ne lapset, jotka jäävät syrjään
- Aikuinen ohjaa myös lapsia huomaamaan ne lapset, jotka jäävät syrjään
- Yhteisiä pohdintoja lasten kanssa, miten reiluutta tuodaan tilanteisiin, jossa nähdään että joku on jäänyt syrjään

INNOSTUS

- On usein hyvällä tuulella
- Erilaiset asiat nostavat helposti energiat
- Innostuu helposti ottamaan asioista selvää ja suhtautuu avoimesti uuteen
- Nostattaa ryhmähenkeä
- Myönteisten ratkaisujen löytyminen on helppoa
- Näkee mahdollisuuksia erilaisissa päivän tilanteissa

Vinkkejä harjoitteluun:

- Tutustutaan lasten vahvuuksiin, jotka auttavat lasta toimimaan myönteisesti ja innostuneesti
- Tunnistetaan sellaisia asioita, joita lapsi itse haluaa ja tykkää tehdä
- Myönteinen ja kannustava palaute
- Kannustetaan lasta tekemään enemmän asioita, joita rakastaa

ROHKEUS

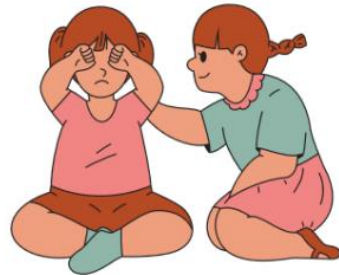
REHELLISYYS

YSTÄVÄLLISYYS

MYÖTÄTUNTO

ROHKEUS

- Uskaltaa kokeilla uusia asioita
- Pystyy sietämään epävarmuutta
- Kertoo rohkeasti, jos kokee epäkohtia
- Puolustaa muita urhoollisesti
- Tekee päättämänsä asian, vaikka pelottaisi tai vastaan tulisi vaikeuksia
- Uskaltaa kokeilla rajojaan ja jännittäviäkin asioita
- Ymmärtää milloin kannattaa toimia ja milloin ei
- Uskaltaa myös kieltäytyä

Vinkejä harjoitteluun:

- Mietitään yhdessä lasten kanssa sellaisia tilanteita, joita helposti jättää tekemättä pelon tai epävarmuuden vuoksi.
- Mietitään, miten tilanteessa voisi toimia rohkeammin omien arvojen mukaisesti.
- Harjoitellaan erilaisia rohkeutta vaativia juttuja, esimerkiksi jumpparadalla tai leikissä

REHELLISYYS

- Kertoo asiat niin kuin ne ovat
- Puhuu totta, vaikka ne eivät olisi itselle mieluisia
- Kokee vahvaa oikeudentuntoa

Vinkejä harjoitteluun:

- Rehellisyyteen liittyvät sadut
- Draaman avulla, esimerkiksi pöytäteatteri
- Pohditaan lasten kanssa yhdessä, millainen on rehellinen kaveri
- Harjoitellaan leikkejä, joissa täytyy noudattaa sääntöjä rehellisesti, esimerkiksi Kim-leikki, banaanihippa, peili

YSTÄVÄLLISYYS

- Haluaa olla hyvä toisia kohtaan
- Ei puhu pahaa toisista
- Haluaa nähdä kaikissa hyvät puolet
- Ajattelee kaikkien parasta
- Puhuu niin, ettei loukkaa ketään
- Auttaa toisia ja jakaa tavaroitaan
- Ei odota saavansa vastapalvelua
- Haluaa ilahduttaa muita ystävällisillä teoilla

Vinkejä harjoitteluun:

- Tehdään ystävälliset teot näkyväksi, esimerkiksi keräämällä helmiä purkkiin aina kun ollaan havainnut ystävällisyyttä
- Annetaan lapselle helposti positiivista palautetta ystävällisestä teosta, sekä ystävällisestä luonteesta
- Mietitään lasten kanssa yhdessä, miten ystävällisiä tekoja voitaisi lisätä
- Tehdään ystävällisyys-viikko, jossa otetaan tavoitteeksi tehdä tietoisesti ystävällisiä tekoja
- Harjoitellaan kuuntelua

MYÖTÄTUNTO

- Pystyy samaistumaan toisen tunteisiin
- Liikuttuu helposti, jos näkee jonkun kärsivän
- Riemastuu, kun huomaa jonkun onnistuvan
- Tärkeää olla mukana toisten ihmisten tunnelmissa
- Tärkeää saada jakaa toisten ihmisten kokemuksia
- Ymmärtää erilaisuutta
- Ei arvostele tai tuomitse toisia
- Ajattelee asioita usein toisten ihmisten näkökulmasta

Vinkejä harjoitteluun:

- Tarinoiden ja draaman avulla
- Näyttämällä itse esimerkkiä
- Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia auttamisen ja välittämisen harjoitteluun
- Päivittäinen toisto

SINNIKKYYS

LUOVUUS

HUUMORINTAJU

HARKITSEVAISUUS

SINNIKKYYS

- Tekee aloittamansa asian loppuun
- Tekee asiat loppuun asti, vaikka matkalla ilmenisi haasteita
- Pääsee nopeasti yli vastoinkäymisistä
- Tykkää tehdä pitkäkestoisia projekteja
- Jaksaa yrittää vaikka tekisi mieli luovuttaa
- On päättäväinen pitäytymään kiinni tekemisessä
- Jaksaa jatkaa harrastusta kauemmin kuin muutaman viikon

Vinkkejä harjoitteluun:

- Lapsen myönteisen sisäisen puheen vahvistaminen
-> lasta kohtaan osoitetaan myönteisiä odotuksia ja ajatuksia
- Annetaan lapselle kiitosta *yrittämisestä* ennemmin kuin lopputuloksesta tai kyvykkyydestä
- Vahvistetaan lapsen oman panoksen mahdollisuuksia tavoitteiden saavuttamisessa
- Autetaan lasta löytämään intohimonsa, jonka eteen hän on motivoitunut tekemään paljon töitä
- Riittävän haastavia tehtäviä
- Paljon toistoja
- Annetaan lapselle mahdollisuus lopettaa vasta kun "harjoituskausi" on ohi

LUOVUUS

- Osaa ilmaista itseään monipuolisesti
- Näkee eri tilanteissa paljon vaihtoehtoja toimia
- Innostuu uusista ideoista
- Kehittää itse uusia ideoita
- Kyllästyy samanlaisena toistuviin asioihin
- Kokeilee uusia asioita
- Osaa kehittää esimerkiksi uusia laitteita

Vinkkejä harjoitteluun:

- Lapset voivat keksiä oman mielikuvitusolennon, jonka piirtävät paperille
- Hyväksyvä ja kannustava ilmapiiri, jossa lasten erilaisille mielipiteille annetaan tilaa
- Kaikkein oudoimpiakin ideoiden testaamista
- Keksitään omia tarinoita tai näytelmiä

HUUMORINTAJU

- Näkee elämässä hauskuuden
- Tykkää hassuttelusta
- Saa muut nauramaan ja nauttii siitä
- Keventää tilanteita huumorillaan

Vinkkejä harjoitteluun:

- Pidetään vitsi-kerhoa, jossa jokainen saa kertoa vitsin ja sille nauretaan yhdessä
- vaihtoehtoisesti aikuinen kertoo vitsin / vitsejä
- Nauretaan ja hassutellaan paljon yhdessä lasten kanssa

HARKITSEVAISUUS

- Miettiä sanojaan ja päätöksiään tarkasti
- Haluaa nähdä asioiden kaikki puolet ennen päätöksentekoa
- Miettiä vaihtoehtoja
- Ei tee hätiköityjä päätöksiä

Vinkkejä harjoitteluun:

- Pohditaan lasten kanssa yhdessä, millaisissa tilanteissa harkitsevaisuutta erityisesti tarvitaan
- Tutustutaan harkitsevaisuuteen erilaisten satujen kautta
- Huomataan arjessa yhdessä lasten kanssa harkitsevaisuutta vaativia tilanteita

Luontevahvuudet Varhaiskasvatussuunnitelma -prosessissa

Valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) on varhaiskasvatukseen perustuva, Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys siitä, kuinka varhaiskasvatusta toteutetaan. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee laatia valtakunnalliseen suunnitelmaan perustuen paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka toimii varhaiskasvatuksen työntekijöiden työtä ohjaavana asiakirjana.

Varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan myös oma varhaiskasvatussuunnitelma. Tämä suunnitelma on pohjana varhaiskasvatuksen suunnitelmalliselle ja tavoitteelliselle toiminnalle. Pedagogisen toiminnan tavoitteena on tukea lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. *Siksi onkin tärkeää tuntea muun muassa lapsen kehitys ja osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja yksilölliset tarpeet.* Näiden tulee näkyä myös lapsen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022.)

Oppaan vahvuuskortit sekä lista luontevahvuuksista ovat avuksi lapsen vahvuuksien kirjaamiselle varhaiskasvatussuunnitelmaan. Ne ovat tarkoitettu avuksi niin henkilökunnalle kuin vanhemmillekin.

Seuraavalla sivulla on lomake, mikä on tarkoitettu osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lomake on tarkoitettu antaa kotiin täytettäväksi muiden Vasu-kaavakkeiden mukana. Lomakkeessa vanhemmat kirjoittavat lasten vahvuuksia. Tähän annetaan avuksi liitteenä lista luontevahvuuksista.

LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Lapsi kotiloissa: huoltajan ja lapsen osiot

Vahvuudet: Missä asioissa lapsi on taitava?

Luontevahvuudet: Mitä luontevahvuuksia lapsella on? Miten ne näkyvät lapsessa?

Luontevahvuuksia

Ryhmätyötaidot

- Kokee tärkeäksi osallistumisen yhteiseen toimintaan
- Kannustaa ja huomioi muita
- Osaa jakaa tavaroita ja antaa myös muille mahdollisuuden osallistua yhteiseen tekemiseen
- Haluaa käyttää vahvuuksiaan, jotta koko ryhmän yhteinen tavoite saavutettaisiin
- Tekee oman osuutensa ryhmänsä hyväksi
- Motivoituu yhteisestä tekemisestä
- Arvostaa muita ryhmän jäseniä ja näkee toistenkin vahvuuksia
- Omaa kuuntelemisen taidon

Reiluus

- Kokee tärkeäksi kaikkien tasapuolisen ja ystävällisen kohtelun
- Osallistuminen on voittoa tärkeämpää
- Osaa antaa anteeksi
- Osaa olla joustava, eikä takerru pikkuasioihin
- Ei jätä ketään ulkopuolelle
- Ymmärtää oikean ja väärän

Sinnikkyys

- Tekee aloittamansa asian loppuun
- Tekee asiat loppuun asti, vaikka matkalla ilmenisi haasteita
- Pääsee nopeasti yli vastoinkäymisistä
- Tykkää tehdä pitkäkestoisia projekteja
- Jaksaa yrittää vaikka tekisi mieli luovuttaa
- On päättäväinen pitäytymään kiinni tekemisessä
- Jaksaa jatkaa harrastusta kauemmin kuin muutaman viikon

Rohkeus

- Uskaltaa kokeilla uusia asioita
- Pystyy sietämään epävarmuutta
- Kertoo rohkeasti, jos kokee epäkohtia
- Puolustaa muita urhoillisesti
- Tekee päättämänsä asian, vaikka pelottaisi tai vastaan tulisi vaikeuksia
- Uskaltaa kokeilla rajojaan ja jännittäviäkin asioita
- Ymmärtää milloin kannattaa toimia ja milloin ei
- Uskaltaa myös kieltäytyä

Luovuus

- Osaa ilmaista itseään monipuolisesti
- Näkee eri tilanteissa paljon vaihtoehtoja toimia
- Innostuu uusista ideoista
- Kehittää itse uusia ideoita
- Kyllästyy samanlaisena toistuviin asioihin
- Kokeilee uusia asioita
- Osaa kehittää esimerkiksi uusia laitteita

Rehellisyys

- Kertoo asiat niin kuin ne ovat
- Puhuu totta, vaikka ne eivät olisi itselle mieluisia
- Kokee vahvaa oikeudentuntoa

Itsesäätely

- Pysyy rauhallisena vaikka joku yrittäisi ärsyttää
- Pystyy hillitsemään halua esimerkiksi herkkujen syönnissä
- Ei hermostu pienistä
- Pystyy pitämään huomionsa tekemisessä, vaikka ympärillä joku huutelisi tai liikkuisi
- Pystyy malttamaan oman mielensä
- Kykenee omien tunteiden säätelyyn
- Antaa työrauhan
- Osaa toimia tilanteeseen sopivalla tavalla

Innostus

- On usein hyvällä tuulella
- Erilaiset asiat nostavat helposti energiat
- Innostuu helposti ottamaan asioista selvää ja suhtautuu avoimesti uuteen
- Nostattaa ryhmähenkeä
- Myönteisten ratkaisujen löytyminen on helppoa
- Näkee mahdollisuuksia erilaisissa päivän tilanteissa

Myötätunto

- Pystyy samaistumaan toisen tunteisiin
- Liikuttuu helposti, jos näkee jonkun kärsivän
- Riemastuu, kun huomaa jonkun onnistuvan
- Tärkeää olla mukana toisten ihmisten tunnelmissa
- Tärkeää saada jakaa toisten ihmisten kokemuksia
- Ymmärtää erilaisuutta
- Ei arvostele tai tuomitse toisia
- Ajattelee asioita usein toisten ihmisten näkökulmasta

Ystävällisyys

- Haluaa olla hyvä toisia kohtaan
- Ei puhu pahaa toisista
- Haluaa nähdä kaikissa hyvät puolet
- Ajattelee kaikkien parasta
- Puhuu niin, ettei loukkaa ketään
- Auttaa toisia ja jakaa tavaroitaan
- Ei odota saavansa vastapalvelua
- Haluaa ilahduttaa muita ystävällisillä teoilla

Huumorintaju

- Näkee elämässä hauskuuden
- Tykkää hassuttelusta
- Saa muut nauramaan ja nauttii siitä
- Keventää tilanteita huumorillaan

Harkitsevaisuus

- Mietii sanojaan ja päätöksiään tarkasti
- Haluaa nähdä asioiden kaikki puolet ennen päätöksentekoa
- Mietii vaihtoehtoja
- Ei tee hätiköityjä päätöksiä

Vahvuuksikkailu

Luonteenvahvuuksiin voi tutustua myös Vahvuuksikkailun kautta. Vahvuuksikkailussa edetään eri vahvuuksien kautta aina seuraavaan. Kun yksi vahvuusosio on suoritettu, saa siitä merkinnän ja seikkailun loppuun voidaan juhlia. Vahvuuksikkailu voi olla pitkä tai lyhyt projekti ja sen voi suunnitella oman ryhmän tarpeiden mukaiseksi. Yksi vahvuus voi kestää esimerkiksi päivän, viikon tai kuukauden. Vahvuuksia voi ottaa harjoiteltavaksi sen verran kuin itse kokee tarpeelliseksi. Myös vahvuudet voidaan valita tukemaan oman lapsiryhmän tarpeita. Varhaiskasvatuksessa luonnollisia harjoiteltavia luonteenvahvuuksia ovat muun muassa reiluus, ystävällisyys, sinnikkyys, itsesäätely, ryhmätötaidot, rohkeus, myötätunto. Vahvuuksikkailuun voi valita aina ryhmän tarpeiden mukaisia vahvuuksia.

Esimerkiksi:

Valitaan viisi luonteenvahvuutta, joista yhteen vahvuuteen tutustutaan aina viikon ajan

Viikko 1: Reiluus

- ♥ Aloitetaan seikkailu tutustumalla reiluuteen vahvuuskortin avulla. Lapsille näytetään kortti ja kysytään, mitähän kuvassa tapahtuu. Aikuinen voi johdatella keskustelun vahvuuden äärelle. Luetaan kirja "Miksi jakaminen on reilua?"
- ♥ Harjoitellaan erilaisia sääntöleikkejä ja pelejä, joissa reiluus tulee esille muun muassa sääntöjen noudattamisena
- ♥ Kerätään viikon ajan helmiä purkkiin, aina kun havaitaan reiluuutta

Viikko 2: Ystävällisyys

- ♥ Aloitetaan tutustumalla ystävyyteen vahvuuskortin avulla
- ♥ Esitetään pöytäteatteri ystävällisyydestä
- ♥ Luetaan ystävällisyys -aiheinen satu
- ♥ Pidetään lauluhetki, jossa käsitellään ystävyyttä
- ♥ Ystäväpostit, jossa lapset saavat viikon ajan kirjoitella tai piirtää ystäville kirjeitä, viikon loppuun ne jaetaan
- ♥ Kerätään viikon ajan helmiä purkkiin, aina kun havaitaan ystävällisyyttä

Viikko 3: Sinnikkyys

- ♥ Tutustutaan sinnikkyteen vahvuuskortin avulla
- ♥ Tehdään jumpparata, jossa on sinnikkyyttä vaativia osioita, esimerkiksi tasapainoilua, pallon saamista koriin, kinkkaamista
- ♥ Kerätään viikon ajan helmiä purkkiin, aina kun havaitaan sinnikkyyttä

Viikko 4: Itsesääätely

- ♥ Tutustutaan itsesääätelyyn vahvuuskortin avulla
- ♥ Tehdään lapsille saippuakuplaharjoitus: Lapset makaavat maassa ja aikuinen puhalttaa saippuakuplia. Lapsille annetaan ohjeeksi, että he saavat rikkoa niin monta saippuakuplaa kun vain pystyvät. Seuraavalla kierroksella lapsille annetaan ohje, ettei yhtään saippuakuplaa saa rikkoa
- ♥ Kerätään viikon ajan helmiä purkkiin, aina kun havaitaan itsesääätelyä

Viikko 5: Ryhmäyötaidot

- ♥ Tutustutaan ryhmäyötaitoihin vahvuuskortin avulla
- ♥ Leikitään erilaisia ryhmäyötaitoleikkejä, esimerkiksi ryhmäyötaitojumppa, jossa lapset juoksevat musiikin tahtiin. Kun musiikki lakkaa, lasten täytyy mennä yhden vanteen sisälle, joita on laitettu useampi saliin. Yhden vanteen sisälle siis enemmän kuin yksi lapsi, jokaiseen suunnilleen yhtä monta lasta. Aikuinen antaa ohjeen ja vanteen sisällä olevat lapset tekevät ohjeen mukaan, esim. muodostakaa patsas, jossa jokaisen polvet koskettavat toisiaan, tai patsas, jossa vain viisi jalkaa koskettaa maahan.
- ♥ Tehdään yhteinen vahvuuskukka, jossa jokainen lapsi saa kertoa omista vahvuuksistaan/missä on hyvä omalle terälehdelleen. Kukka laitetaan ryhmätilan seinälle näkyville
- ♥ Kerätään viikon ajan helmiä purkkiin, aina kun havaitaan ryhmäyötaitoja

Kun vahvusseikkailu on suoritettu, juhlikaa sitä yhdessä!

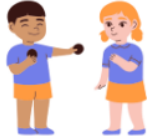
Vahvuuskorteista löydät lisää vinkkejä vahvuuksien harjoitteluun.

Vahvusseikkailu-passiin voi vaihtaa myös oman ryhmän harjoitteluun sopivat kuvat.

VAHVUUSSEIKKAILU

Tervetuloa vahvuusseikkailulle! Vahvuusseikkailussa tutustumme lapsiryhmän kanssa vahvuuksiin erilaisten leikkien ja muiden toimintojen kautta. Kun vahvuus on suoritettu, laitetaan siitä merkintä passiin. Kun koko vahvuusseikkailu on suoritettu, juhlikaa sitä yhdessä! Tervetuloa pitämään hauskaa yhdessä!

Reiluus

Ystävällisyys

Itsesäätely

Sinnikkyys

Ryhmätö- taidot

Vahvuuksien bongausta

Ryhmissä voi tehdä erilaisia vahvuusprojekteja (esim. vahvuusseikkailu) tai vahvuusseiniä, joissa harjoitellaan vahvuuksia ja lasten vahvuudet näkyvät.

Vahvuuspurkit:

Lasipurkki, johon kerätään esim. helmiä aina kun havaitaan kyseistä vahvuutta. Purkin kyljessä tai yläpuolella myös kuva vahvuudesta, esim. vahvuuskortti

Purkki voi olla myös paperinen, ja sen sisälle voi vaikka piirtää tai laittaa tarroja

Voi kulkea vahvuusseikkailun mukana

Vahvuuseinä:

Seinälle laitetaan jokaisesta lapsesta sydän, jossa lukee lapsen nimi. Aina kun lapsessa havaitaan jotain vahvuutta, laitetaan sydämeen kyseinen vahvuustarra, tai kuva. Asian voi myös kirjoittaa, ja asiat voivat olla myös kehuja tai mukavia sanoja lapsesta.

Kuva: Katri Liikkanen

Unelmakartta

Unelmakartta on visuaalinen taulu, johon omat unelmat pääsevät esille. Unelmien ei tarvitse olla niin sanotusti järkeviä, vaan sellaisia mitkä innostavat haaveilemaan ja joista itse saa iloa. Unelmakarttaan kannattaa tehdä leikkisällä mielellä ja mielikuvituksella ei ole rajaa siinä. (Avola ym. 2022.)

Tarvitset:

Eri väristä kartonkia

Erlaisia lehtiä, esim. mainoksia (ei kannata olla liian isoa kasaa, muutama lehti riittää)

Sakset

Liimaa

Tusseja

Lapsiryhmän koko: 4–5 lasta, iästä ja taitotasosta riippuen

Aikaa voi mennä helposti tuntikin, joten aikaa kannattaa varata ja jakaa vaikka useammalle päivälle

Kokoonnutaan ensin piiriin, jossa unelmakartta esitellään ja ohjeistetaan. Unelmakarttaan voi piirtää, kirjoittaa aikuisen avustuksella, tai leikata lehdestä kuvia. Unelmakarttaan on tarkoitus etsiä asioita, isoja ja pieniä unelmia, joita lapsi itse toivoo. Unelmakartan voi tehdä vaikka omasta kesälomastaan.

Lapset saavat itse valita mieleisen värisen kartongin. Lehtien kannattaa olla eri pöydässä, kuin missä lapset tekevät omaa unelmakarttaansa. Eri pöydässä voi käydä selailemassa lehtiä ja leikata kuvia ja sitten mennä takaisin karttansa äärelle.

Kun unelmakartat ovat valmiit, laitetaan ne seinälle näkyville, jotta lapset (sekä vanhemmat) näkevät ne joka päivä. Kun unelmat ovat näkyvillä, ne muistuttavat päivittäin asioista, joista unelmoimme. Niin niistä voi tulla myös totta.

Valmiit unelmakartat voidaan

myös esitellä muulle ryhmälle.

Kuva: Katri Liikkanen

Unelmapäiväni

Unelmapäiväni on lapsen haastattelu, jossa kysellään erilaisia asioita lapsen unelmapäivästä. Haastattelun lisäksi lapsi voi piirtää unelmapäivästään kuvan ja se voidaan esitellä muulle ryhmälle tai niistä voidaan tehdä oma näyttely, jossa ne laitetaan päiväkodin seinälle näkyviin.

Missä olisit tai mihin matkustaisit?

Kenen kanssa viettäisit päivääsi?

Millainen sää tai vuodenaika olisi?

Mitä asioita haluaisit tehdä?

Ketä ihmisiä haluaisit tavata?

Mitä haluaisit syödä?

Miten haluaisit pukeutua?

Miten unelmapäiväsi päättyisi?

Erilaisia unelmia

Erilaisia unelmia on lapsen haastattelu, jossa kysellään lapsen erilaisia.

Haastattelun lisäksi lapsi voi piirtää unelmistaan kuvan ja se voidaan esitellä muulle ryhmälle tai niistä voidaan tehdä oma näyttely, jossa ne laitetaan päiväkodin seinälle näkyviin.

Unelmieni lemmikkieläin on

Unelmieni harrastus on

Unelmieni lelu on

Unelmieni loma on

Unelmieni vaate on

Unelmieni kaveri on

Suurin unelmani on

Minä Onnistuin -timantit

Minä Onnistuin -timantit ovat lasten pientenkin onnistumisten huomaamista.

- ♥ Ryhmän yhteiselle seinälle laitetaan iso paperi, johon kerätään onnistumisen timantteja.
- ♥ Timantin viereen kirjoitetaan lapsen nimi ja asia missä on onnistunut.
- ♥ Kun seinälle on kerätty riittävästi timantteja, pidetään juhlat.
- ♥ Lapset saavat osallistua juhlien suunnitteluun.

Aina kun aikuinen huomaa pienenkin onnistumisen lapsessa, antaa hän välittömästi palautteen siitä lapselle. Sen lisäksi lapsi saa onnistumisestaan timantin seinälle, jonka aikuinen laittaa. Jos tilanne sallii, lapsi voi olla yhdessä valitsemassa ja laittamassa timanttia, mutta sen voi tehdä myös niin, että aikuinen laittaa timantin itse siihen sopivalla hetkellä (kuitenkin mahdollisimman pian, saman päivän aikana).

Onnistumisten kerääminen vaatii aikuisilta sitoutuneisuutta. Tarkoituksena keräyksessä on, että lapset keräävät timantteja yhteiselle seinälle. **Keräyksen aikana aikuisten tulee huolehtia, että jokaisesta lapsesta huomataan hyvää ja jokainen lapsi saa timantin tai timantteja seinälle.**

Timanttien keräys voi kestää lyhyen hetken tai pidempäänkin. Sen on tarkoitus olla projektiluonteinen, ja ottaa toimintakauden aikana muutaman kerran, 1–3 kertaa.

Timantit voidaan leikata ja laminoida.

Kuva: Katri Liikkanen

Iloiset viestit kotiin

Iloiset viestit on tarkoitettu lasten vanhemmille. Iloinen viesti on pieni lappu, jossa on päivän aikana huomattuja kiitoksia tai ilahduttavia asioita lapsesta, jotka ovat tulleet esille esimerkiksi lapsen luonteessa, käytöksessä tai oppimisessa.

Iloiset viestit voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että viikon aikana kerätään jokaisesta lapsesta yksi iloinen viesti ryhmän yhteiseen postilaatikkoon. Viikon lopuksi viestit luetaan lapsille ja jaetaan lasten lokeroihin vanhemmille luettavaksi ja kotiin vietäväksi.

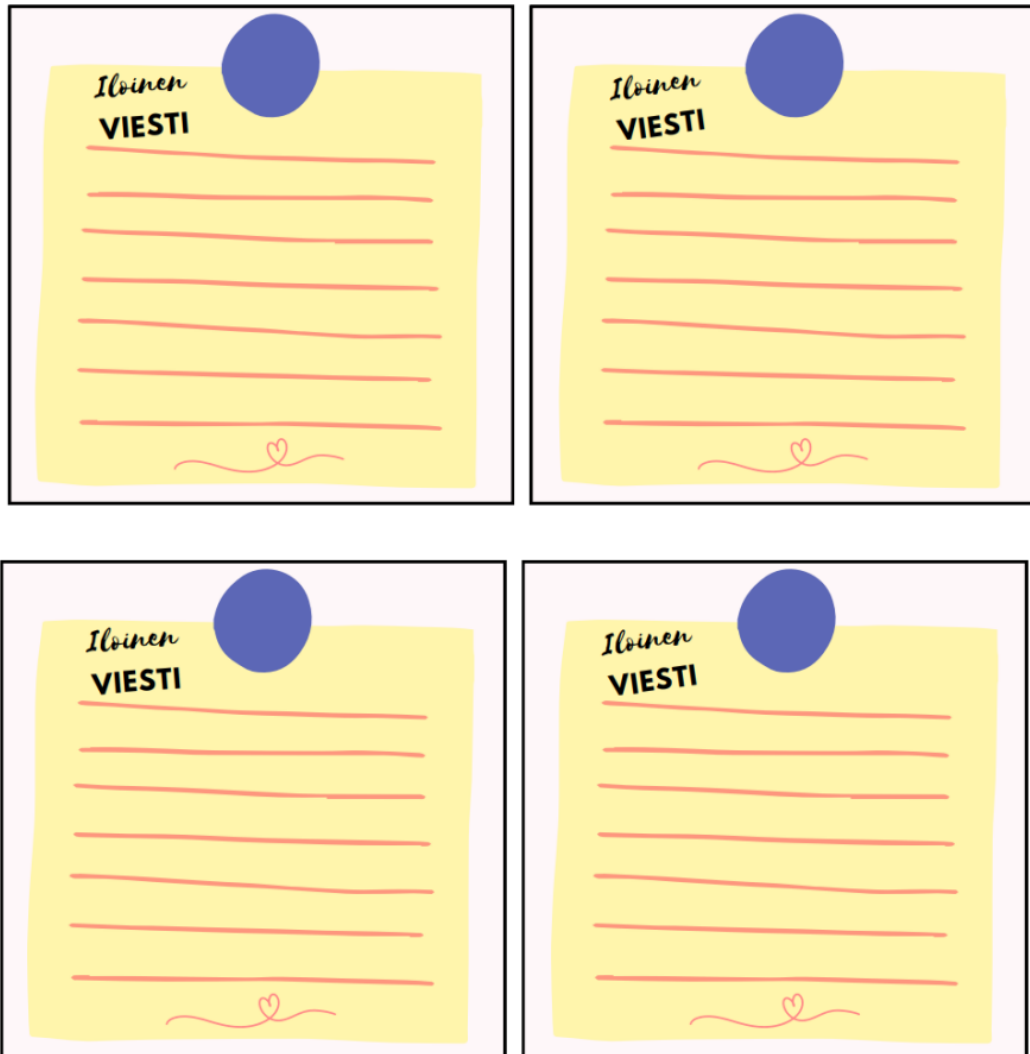
Iloiset viestit voidaan toteuttaa myös niin, että iloisen viestin antaa aina heti kotiin, kun sen kirjoittaa. Silloin se toimii niin sanottuna spontaanina viestinä. Tällöin täytyy muistaa huolehtia, että jokaisesta lapsesta tulee huomioitua iloinen viesti.

Esimerkiksi. "X osoitti tänään ystävällisyyttä ja myötätuntoa lohduttaessaan kaveria."

"X oppi tänään keinumaan!"

"X oli tänään tosi reilu ja ystävällinen, kun auttoi kaveria siivoamaan lelut."

Kehukirje

Kehukirjeen voi antaa esimerkiksi kotiin täytettäväksi, jolloin vanhempi kirjoittaa lapselleen kirjeen. Täytetty kirje palautetaan päiväkotiin ja päiväkodissa luetaan jokaisen lapsen oma kirje esimerkiksi osana aamupiiriä. Kehukirje voi olla myös mukana Viikon tähti -projektissa, tai kirjeistä voi tehdä myös joulukalenterin, jossa yksi kirje on yksi luukku.

Rakas _____

Minusta/meistä on ihanaa olla sinun _____
Parasta sinussa on _____

Olet taitava _____

Tulen/tulemme todella iloiseksi, kun _____

Saat minut/meidät hymyilemään, kun _____

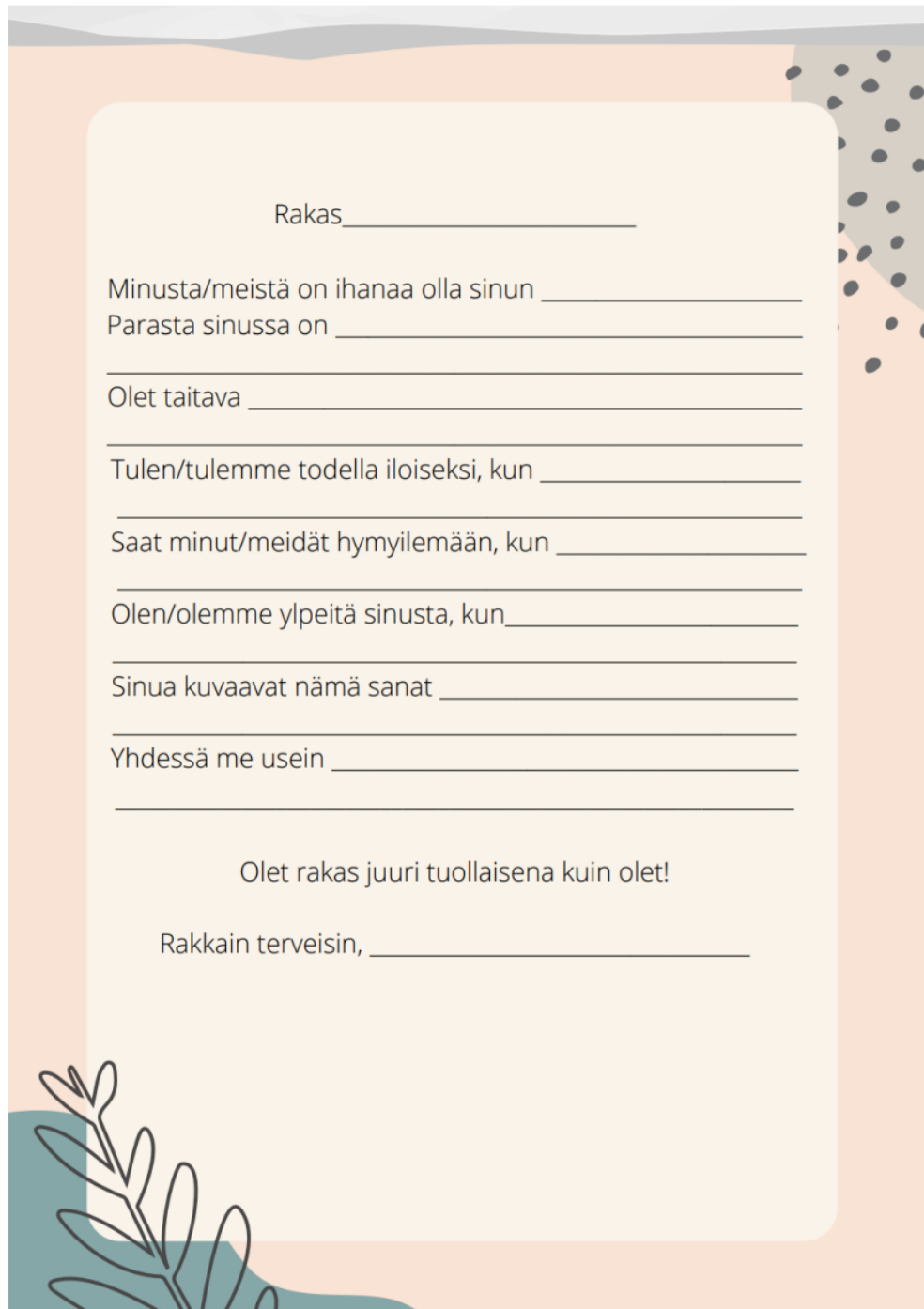
Olen/olemme ylpeitä sinusta, kun _____

Sinua kuvaavat nämä sanat _____

Yhdessä me usein _____

Olet rakas juuri tuollaisena kuin olet!

Rakkain terveisin, _____

VIIKON TÄHTI

Viikon tähti on projekti, jossa jokaiselle ryhmän lapselle annetaan oma viikko. Oman viikon aikana lapsi on keskiössä. Lapsi täyttää kotona Viikon tähti -haastattelun yhdessä vanhempiensa kanssa ja oman tähti-viikon aikana lapsi saa haastattelun avulla kertoa itsestään ja omista mielenkiinnoistaan muille. Haastattelun lisäksi lapsi voi tuoda valokuvia päiväkotiin tai vaihtoehtoisesti vanhemmat voivat lähettää päiväkodin puhelimeen kuvia ja videoita lapselle tärkeistä asioista. Niitä sitten ihastellaan yhdessä ryhmän kanssa. Tämä sopii hyvin esimerkiksi aamupiirin yhteyteen.

Lisäksi lapsi saa omalla tähti -viikollaan tuoda päiväkotiin esimerkiksi oman kirjan, joka luetaan yhdessä kaikille lapsille. Vaihtoehtoisesti voi tuoda myös pelin, lelun tai jonkin muun tärkeän asian. Lapsi voi myös valita jonkin laulun tai leikin, jonka haluaa viikon aikana.

Viikon tähti -lapsi saa myös viikon aikana olla mukana suunnittelemassa esimerkiksi yhden päivän toimintaa, sekä saa pientä erityiskohtelua, kuten ensimmäisenä jonossa, ottamassa ruokaa, aikuisen apulaisena, tai valita itselleen parin, esimerkiksi retkipäivän jonossa.

VIIKON TÄHTI

Nimeni on

Olen **1 2 3 4 5 6**-vuotta vanha (ympyröi)

Perheeseeni kuuluu:

Minusta tulee isona

Lempiväriini

Lempieläimeni

Lempiruokani

Lempilauluni

Lempikirjani

Lempiharrastukseni

Lempiohjelmani

Viikon
kirjaksi / lauluksi / leikiksi
valitsin:

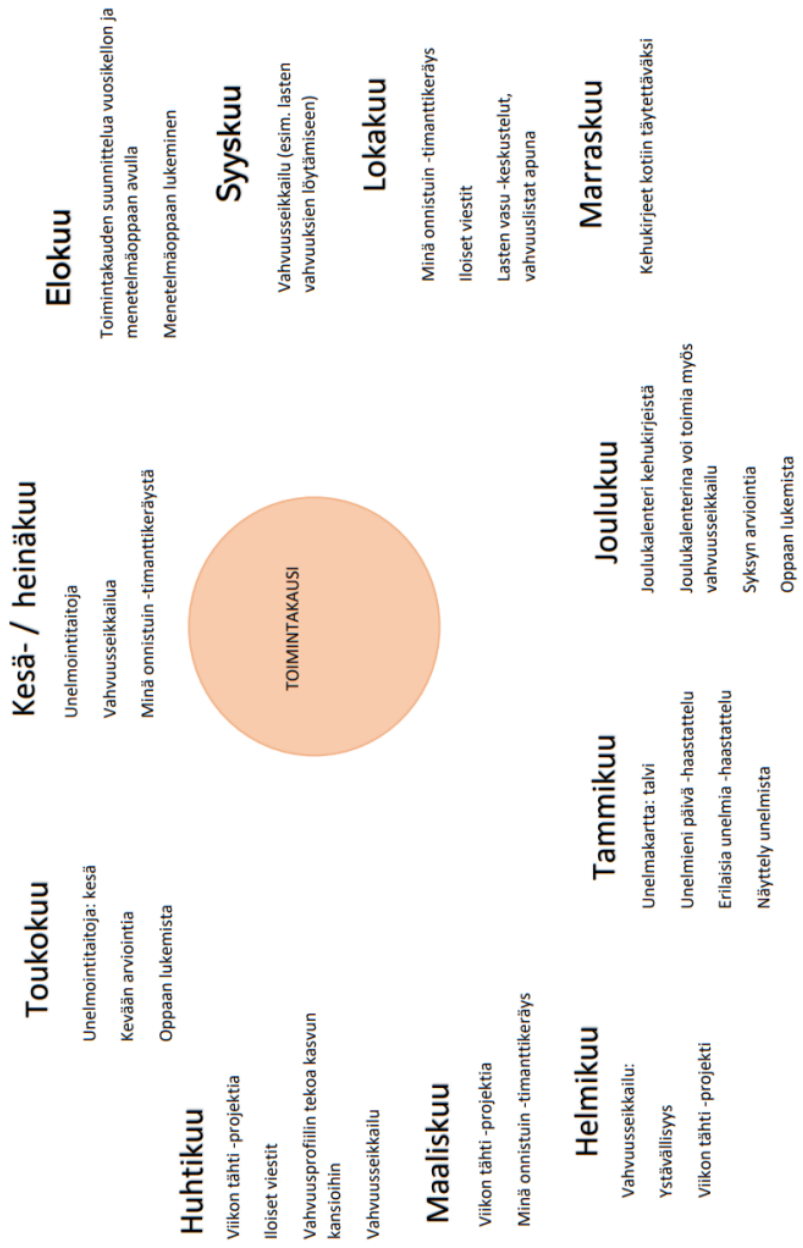
OMA VAHVUUSPROFIILI

Oma vahvuusprofiili on sivu, johon laitetaan lapsen kuva ja kuvan ympärillä on sanoilla lapsen vahvuuksia ja esimerkiksi, miten ne ovat tulleet esille lapsessa. Sivun voi liittää kasvunkansioon, jolloin lapsi voi palata siihen aina halutessaan.

Esimerkkikuva vahvuusprofiilista, canva

Positiivisen pedagogiikan vuosikello

Lähteet

- Ahonen, L. 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Avola, P. & Pentikäinen, V. 2020. Kukoistava kasvatustilanne. Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. Beehappy Publishing.
- Avola, P., Pentikäinen, V., Alalauri, S. & Salminen, M. 2022. Hyvinvointitaitojen kukoistava tehtäväkirja. Harjoituksia – tehtäviä – tuntuun suunnitelmia – inspiraatiota. BEEhappy Publishing.
- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. 2015. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologian voima. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 224–242.
- Leskisenoja, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Toteuta käytännössä. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ranta, S. 2021. Kasvun juuret. Miten tuen lapsen oppimista ja hyvinvointia? Jyväskylä: PS-kustannus.
- Trogen, T. 2020. Positiivinen kasvatustilanne. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo, L. & Vuorinen, K. s.a. Huomaa hyvä! -toimintakortit. PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. 2015. Hyveet ja luonteenvahvuudet. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologian voima. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 63–84.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2019. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luonteenvahvuutensa. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2017. Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_0.pdf
- Vahvuuskortit ja materiaalit tehty Canva-ohjelmalla www.canva.com

Tietosuojailmoitus opinnäytetyöstä

(Tietosuojalaki 2018/1050, EU:n yleinen tietosuojasetus 2016/679)

Pyydämme varhaiskasvatusyksikön henkilökuntaa ja lapsia osallistumaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) opintoihin sisältyvään opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen/selvitykseen tms.

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja henkilökunta tai lasten huoltajat voivat keskeyttää oman tai lapsensa osallistumisensa koska tahansa. Mikäli tutkimus keskeytetään tai suostumus peruutetaan, keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tässä tietosuojaselosteessa kuvataan, miten henkilökunnan ja lasten henkilötietoja käsitellään opinnäytetyössä, mitä oikeuksia heillä ja lasten huoltajilla on ja miten henkilökunta ja lasten huoltajat voivat vaikuttaa tietojen käsittelyyn.

1. Opinnäytetyön rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjä on ihminen (esim. opinnäytetyöntekijä) tai organisaatio, joka määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Tämän opinnäytetyön rekisterinpitäjä on

Katri Liikkanen

bkali007@edu.xamk.fi

2. Opinnäytetyön suorittajat

Katri Liikkanen

3. Mihin tarkoitukseen henkilötietoja kerätään ja käsitellään?

Opinnäytetyössä kehitetään menetelmäopas Marian Tarha Oy:n työntekijöille. Opas tuo työntekijöille tietoa ja konkreettisia esimerkkejä, miten positiivista pedagogiikkaa voidaan toteuttaa varhaiskasvatuksessa. Menetelmät sisältävät muun muassa erilaisia toimintatuokioita ja erilaisia tehtäviä lasten kanssa. Näitä menetelmiä on tarkoitus testata opinnäytetyövaiheessa, ennen kuin varsinainen opas on valmis. Menetelmien testausten avulla saan tietoa niiden toimivuudesta ja lisäkehittämistarpeista. Mahdollisia henkilötietoja ei käytetä valmiissa oppaassa tai opinnäytetyössä, joten lapsi tai henkilökunta ei ole tunnistettavissa.

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

2

4. Millä perusteella henkilötietoja käsitellään opinnäytetyössä?

Käytännössä opinnäytetyössä käsittelyperuste on lähes aina tutkittavan suostumus (harvemmin yleisen edun mukainen tieteellinen tai historiallinen tutkimus).

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 679/2016 6.1 a) mukaisella perusteella:

- tutkittavan suostumus
- rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattaminen
- yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen (tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi tai aineiston arkistointi) rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen.

5. Opinnäytetyön aihe ja kesto

Opinnäytetyön aihe: Positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuuksien tukeminen varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyön kesto: 05/2022–11/2022 (sama aika henkilötietojen käsittelyyn)

6. Mitä tietoja käsitellään?

A. Lapset:

Joissakin menetelmissä käsitellään lapsen nimeä, esimerkiksi onnistumisten huomaamisessa, tai vahvuuksien nimeämisessä. Henkilötietoja ei käytetä valmiissa oppaassa tai opinnäytetyössä, joten lapset eivät ole tunnistettavissa.

Henkilökunta:

Organisaation nimi

Koska opinnäytetyö tehdään yhteiskehittämisenä, päiväkodin henkilökunta osallistuu erilaisiin kehittämismenetelmiin, kuten SWOT-analyysin tekoon, sekä arviointiin ja keskusteluihin. Henkilökunnan nimiä tai muitakaan henkilötietoja ei tule esille missään työn vaiheessa, eivätkä he ole tunnistettavissa valmiissa oppaassa tai opinnäytetyössä.

B. Kerätäänkö ja käsitelläänkö opinnäytetyössä arkaluonteisia tietoja?

X Opinnäytetyössä ei kerätä ja käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

TAI

Opinnäytetyössä käsitellään seuraavia arkaluonteisia henkilötietoja:

- Rotu tai etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

3

- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiin jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Mikä on arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyperuste?

- Tutkittavan/osallistujan suostumus
- Tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi tai aineiston arkistointi
- Tutkittava/osallistuja on saattanut käsiteltävät arkaluonteiset tiedot julkiseksi
- Muu peruste (mikä?):

7. Mistä lähteistä tiedot kerätään?

Mistä henkilötiedot saadaan?

Lapset ovat päiväkodissa hoidossa ja työntekijät tietävät heidän nimensä.

Henkilökunnan kanssa tehdään yhteistyötä, joten heidän kanssaan ollaan aktiivisesti tekemisissä ja työntekijät tuntevat toisensa.

8. Luovutetaanko henkilötietoja kolmansille osapuolille?

Rekisteristä ei luovuteta tietoja kolmansille osapuolille.

9. Käsitelläänkö tietoja EU:n tai ETA:n ulkopuolella?

Ei käsitellä.

Xamkissa käytetään tallennustilana pilvipalveluita (Teams ja OneDrive). Microsoft saattaa siirtää näihin palveluihin tallennettua tietoa tai niiden varmuuskopioita EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle. Microsoftin tietosuojalauseke on luettavissa osoitteesta: <https://privacy.microsoft.com/fi-FI/privacystatement>

10. Kuinka kauan henkilötietoja säilytetään?

Henkilötietoja säilytetään opinnäytetyön julkaisemisesta yhden kuukauden verran eteenpäin. Tämän jälkeen henkilötiedot hävitetään.

11. Miten henkilötiedot säilytetään ja suojataan?

Lapset:

Henkilötiedot (lapsen nimi) ovat manuaalisessa muodossa ja ne ovat muun muassa ryhmän seinällä / osana toimintaa, sillä esimerkiksi hyvän huomaamisessa tarkoituksena yhdistää lapsen nimi ja hyvä asia / onnistuminen. Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston analysointivaiheessa, eikä henkilötiedot tule työhön mukaan.

Henkilökunta:

Suoria tunnistetietoja ei käytetä, sillä kenestäkään ei kerätä henkilötietoja, esimerkiksi nimeä, sukupuolta tai ammattinimikettä.

Organisaation nimi tulee esille valmiissa raportissa, mutta muuten mahdolliset suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa.

12. Miten voin käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiani?

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa, johon voi ottaa yhteyttä on:

Katri Liikkanen
bkali007@edu.xamk.fi

a) Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

b) Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö lapsesi henkilötietoja ja mitä lapsesi henkilötietoja käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

c) Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä lapsesi henkilötiedoissa on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

d) Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia lapsesi henkilötietojen poistamista tietyissä tapauksissa.

e) Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus lapsesi henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät lapsesi henkilötietojen paikkansapitävyyden.

f) Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa lapsesi henkilötietojen käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin ammattikorkeakoulu ei voi käsitellä lapsesi henkilötietoja, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää oikeutesi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalainsäädäntyllä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

13. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Xamkin tietosuojavastaava on Markus Häkkinen. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuojavastaava@xamk.fi

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Hei vanhemmat!

Aloitan tekemään Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) sosionomiopintoihini sisältyvää opinnäytetyötäni, jonka aiheena on positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuuksien tukeminen.

Opinnäytetyöni on kehittämistyö, jonka tuotoksena syntyy menetelmäopas päiväkodin työntekijöille. Toteutan opinnäytetyöni kesän ja syksyn 2022 aikana 3–5-vuotiaiden lasten ryhmässä, ja tarkoitukseni on pitää lapsiryhmässä erilaisia toimintatuokioita tai menetelmiä positiivisen pedagogiikan ja luontevahvuuksien teemoilta. Tuokiot ja menetelmät sisältävät muun muassa onnistumisten huomaamista, vahvuuksien tunnistamista, unelmointitaitoja, sekä iloisia viestejä. Joissakin menetelmissä tulee esille mahdollisesti lapsen nimi, esimerkiksi onnistumisten huomaamisessa tai vahvuuksien tunnistamisessa. Opinnäytetyöhöni tai oppaaseen ei kuitenkaan tule mitään henkilötietoja, eikä yksittäistä lasta voida muutenkaan tunnistaa siitä. Tietosuojaseloste opinnäytetyötäni koskien löytyy alakerran ilmoitustaululta viikko-ohjelman vierestä.

Täytähän alla olevan suostumuslapun lapsesi osallistumisesta positiivisen pedagogiikan menetelmien ja toimintatuokioiden pitämiseen ja palautat päiväkodille. Voit myös missä tahansa vaiheessa perua lapsesi osallistumisen.

Vastaa myös mielelläni, jos tulee jotain kysyttävää. Tarvittaessa voit laittaa minulle myös sähköpostia aiheeseen liittyen bkali007@edu.xamk.fi

Ystävällisin terveisin, Katri Liikkanen

- Olen tutustunut tietosuojaselosteeseen ja annan luvan lapseni osallistumiseen positiivisen pedagogiikan menetelmien ja toimintatuokioiden pitämiseen osana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) sosionomiopintoihin sisältyvää opinnäytetyötä
- En anna lupaa lapseni osallistumiseen positiivisen pedagogiikan menetelmien ja toimintatuokioiden pitämiseen osana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) sosionomiopintoihin sisältyvää opinnäytetyötä

Päiväys, allekirjoitus ja nimenselvennys

KIRJALLINEN SUOSTUMUS OPINNÄYTETYÖHÖN OSALLISTUMISESTA

Osallistun vapaaehtoisesti Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun sosionomi -opiskelijan Katri Liikkanen opinnäytetyöhön Positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuuksien tukeminen varhaiskasvatuksessa yhteiskehittämiseen kesällä ja syksyllä 2022.

Olen tietoinen opinnäytetyön tarkoituksesta kehittää varhaiskasvatusyksikön toimintatapoja positiivisen pedagogiikan suuntaan. Minulle on selvitetty mahdollisuus perua opinnäytetyöhön osallistuminen missä tutkimuksen vaiheessa tahansa. Tällöin kaikki minua koskeva aineisto poistetaan tutkimusaineistosta.

Minulle on selvitetty, että opinnäytetyöhön osallistuminen tapahtuu nimettömänä ja opinnäytetyön raporttiosasta ei voi tunnistaa yksittäisiä henkilöitä. Henkilötiedot, jotka tarvitaan yhteydenpitoa varten, säilytetään huolellisesti ja anonymiteetti turvaten.

Opinnäytetyön valmistuttua kaikki tutkimusaineisto hävitetään asianmukaisesti.

Olen saanut opinnäytetyön tekijän yhteystiedot ja minulla on mahdollisuus ottaa yhteyttä myöhemmin kehittämistyöhön liittyvien asioiden tiimoilta.

Olen tutustunut opinnäytetyössä tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyn tarkemmin tietosuojailmoituksen kautta.

Tätä suostumuslomaketta tehdään kaksi kappaletta, joista toinen jää itselleni ja toinen opinnäytetyön tekijälle Katri Liikkaselle.

_____/____ 20__
Paikka Aika

Opinnäytetyöhön osallistujan allekirjoitus Nimen selvennys

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus

Opinnäytetyön tekijän nimi ja yhteystieto (esim. puh ja sposti)

Katri Liikkanen

bkali007@edu.xamk.fi